

ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ
47280 OZALJ
Cesta Zrinskih i Frankopana 2
Tel.: 047/732-271
E-mail: muzoz@ka.t-com.hr
Ozalj, 8. veljače 2021.
KLASA: 612-05/07-21-05
UR. BROJ: 2133-05/07-21-10

Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb
Ilica 44/II
10 000 Zagreb
KONTAKT
e-mail : info@mdc.hr
tel: +985 (1) 4847 897
imaric@mdc.hr
dokumentacija@mdc.hr

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU **ZAVIČAJNOG MUZEJA OZALJ ZA 2020. GODINU**

1. SAKUPLJANJE GRAĐE

Tijekom 2020. godine u Zavičajnom muzeju Ozalj prikupljena je nova muzejska građa koja se odnosi na obogaćivanje fundusa kulturno-povijesne zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj (KERAMIKA NOVA obrt za proizvodnju keramike, dar pastoralnog vijeća Župe Svetog Vida) i galerije slika (poklon: Vesna Gužvinec, Branka Kopeti, Tihomir Razuma, otkup slike Slave Raškaj Jezero s vodopadom u planini [Ante Knezović, Split]). Terenskim istraživanjima i prikupljanjem građe obogaćene su i druge zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj (etnografska, arheološka). Prilikom provođenja arheoloških istraživanja kripti i dvorišta samostana Svetice (35 uzoraka s 2674 ulomaka kostiju, 47 nalaza sa 1046 ulomaka keramičkih i metalnih predmeta, i 34 posebna nalaza sa 2523 ulomka keramike, metalnih, drvenih i kamenih predmeta, inventirana 27 predmeta s pripadajućih 2345 dijelova komponenti), te arheološkog rekognosciranja područja uz donji tok rijeke Dobre od Novigrada na Dobri do ušća (4 uzorka s 27 ulomaka kostiju, 17 nalaza sa 256 ulomaka keramike) prikupljen je za muzej velik broj građe koja će dodatno pridonijeti važnosti muzeja i interpretirati povijest ovog ozaljskog prostora.

1.1. Arheološka istraživanja

Predmet: Arheološko rekognosciranje

Županija: Karlovačka županija

Općina: grad Ozalj, grad Karlovac, općina Netretić

Projekt: Arheološko rekognosciranje područja uz donji tok rijeke Dobre

Investitor: Zavičajni muzej Ozalj

Voditelj arheoloških istraživanja: Dr. sc. Miroslav Razum

Zamjenik voditelja: Matea Galetić, mag. arheol.

Izrada arheološke nacrtne dokumentacije: Dr. Sc. Miroslav Razum

Arheološki nadzor: Krešimir Raguž, dipl. arh., Konzervatorski odjel u Karlovcu,

Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine

Vrijeme arheoloških istraživanja: 15. travanj do 27. travanj 2020. godine

UVODNE NAPOMENE

Program “Arheološko rekognosciranje uz donji tok rijeke Dobre” je realiziran u proljeće 2020. godine pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj. Voditelj istraživanja je bio dr. sc. Miroslav Razum, arheolog i dokumentarist muzeja. Sredstva za arheološka istraživanja su u potpunosti realizirana vlastitim sredstvima Zavičajnog muzeja Ozalj.

Područje donjeg toka rijeke Dobre, tj. područja nizvodno od Novigrada na Dobri do ušća Dobre u Kupu je već do početaka rekognosciranja pokazivalo velik arheološki potencijal. Na tom prostoru do sada je evidentirano čak 11 arheoloških lokaliteta, no istraženo ih je samo tri, te se može zaključiti da je stanje istraženosti relativno slabo. Stoga su poduzeta arheološka istraživanja kako bi se поближе ustvrdila naseljenost ovog područja u prošlosti.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Rekognosciranje je obavljeno u 9 radnih dana, u razdoblju od 14. do 27. travnja 2020. godine, te je dinamika radova ovisila ponajprije o vremenskim uvjetima. Voditelj istraživanja je bio cijelo vrijeme prisutan uz pomoć ravnatelja Zavičajnog muzeja Ozalj Stjepana Bezjaka.

Područje obuhvaćeno rekognosciranjem, od Novigrada na Dobri do ušća Dobre u Kupu, administrativno se nalazi na područjima triju jedinica: grada Ozlja, grada Karlovca, te općine Netretić. Tako je na navedenom području bilo evidentirano čak 12 arheoloških lokaliteta, i na području grada Ozlja: Grdun - Gradišće i Gornje Pokupje - Ušće, na području grada Karlovca: Gornje Stative - Katušin i Gornje Stative - Sv. Marko, te na području općine Netretić: Zagradci - Stari grad Novigrad na Dobri, Zagradci - Varoš, Zagradci - Stražnik, Zagradci - Straža, Zagradci - Carevo brdo, Bukovje Netretičko - Takalnik, Vinski Vrh - Kremenik te Brajakovo Brdo - Sv. Križ (Prekriž). No od njih su samo tri lokaliteta, Stari grad Novigrad na Dobri, Grdun - Gradišće te Gornje Pokupje - Ušće, arheološki istraživana, dok su ostali položaji bili uglavnom zabilježeni kao potencijalni arheološki lokaliteti. Rekognosciranje uz rijeku Dobru je već bilo provedeno 2012. godine, no nesustavno, s fokusiranjem samo na određene visinske lokalitete.

Prošlogodišnje rekognosciranje je bilo planirano kao kombinacija sustavnog i selektivnog, s fokusiranjem na relativno malom prostoru kako bi se što detaljnije pregledao teren. Položaji su prethodno odabrani na temelju nekoliko kriterija:

- postojanje povijesnih podataka o određenim objektima
- smještaj i morfologija terena
- toponimi koji ukazuju na postojanje određenih povijesnih struktura

Uz ove, običeni su i položaji koji su već prethodno evidentirani kao arheološki lokalitet, u svrhu reambulacije.

Odabrani položaji su intenzivno pregledani te fotografirani, a njihov položaj je zabilježen pomoću GPS-a. Na mjestima gdje je to bilo moguće, poput oranica, teren se obilazio u ravnim pravocrtnim linijama. Na mjestima gdje površinski nalazi nisu bili vidljivi na površini, poduzete su testne probe (*shovel test pit*) dimenzija 25x25x25 cm. Na položaju Bukovje Netretičko - Takalnik, napravljena su probna iskopavanja te

je otvorena probna sonda s ručnim iskopom. Položaj svih nalaza i struktura sa svih evidentiranih lokaliteta je označen pomoću GPS-a. Nakon završetka istraživanja, nalazi su očišćeni i obrađeni u Zavičajnom muzeju Ozalj.

REZULTATI REKOGNOSCIRANJA

Obidjeni položaji s arheološkim nalazima

1. Brajakovo Brdo - Sv. Križ (Prekriž)

Crkva Uzvišenja Sv. Križa nalazi se na vrhu izolirane uzvisine visine 317 mnv, na k.č. 3303 i 3304 K.O. Završje Netretičko. Na vrhu uzvisine nalazi se veći plato ovalnog oblika i dimenzija 180 x 120 m, te ima relativno strme padine prema sjeveru, zapadu i istoku, dok joj je pristup s juga. Crkva se prvi put spominje 1344. godine, današnja crkva je građena vjerojatno u 16. st, a dograđena je u 18. st. Zbog debljeg sloja recentnog materijala, nije bilo moguće odraditi testne probe. S obzirom na najraniji spomen crkve, izvjesno je da se radi o srednjovjekovnom lokalitetu, no zbog morfologije terena na kojoj je crkva građena, moguće je i da se radi o mogućoj prapovijesnoj gradini.

2. Bukovje Netretičko - gradina Takalnik

Uzvisina Takalnik uzdiže se strmo iznad desne obale rijeke Dobre, a strmim padinama je također omeđen prema istoku, te blaže prema sjeveru, dok je prema jugu blaga padina. Na vršnom dijelu uzvisine, na jugoistočnom dijelu k.č. 1127/20 K.O. Zagradci, nalazi se manji plato elipsastog oblika koji je u smjeru jug - sjever blago nagnut prema dolje. S obzirom da je pristup vršnom dijelu najlakši s juga, južni rub platoa je omeđen strminom, vjerojatno umjetno stvorenom. Također se na jugoistočnom rubu nalazi polukružni nasip. Ovdje je već ranije bio poznat arheološki lokalitet, no nisu nađeni dijagnostički nalazi koji bi ga pobliže determinirali, stoga je odlučeno da ga se tijekom prošlogodišnjeg rekognosciranja posjeti i pobliže istraži. Terenskim pregledom površinski je sakupljeno 12 komada prapovijesne keramike. Nakon toga se, da bi se lokalitet pobliže datirao i utvrdila stratigrafija, pristupilo probnom iskopavanju. Na središnjem dijelu platoa otvorena sonda dimenzija 1x1 m, te su utvrđene tri stratigrafske jedinice:

- SJ 1: Tanki humusni sloj, tamnosmeđe boje, debljine oko 2-3 cm, s nalazima prapovijesne keramike
- SJ 2: Sloj pomiješane žuto-tamnosmeđe zemlje, s puno nalaza prapovijesne keramike, i nekoliko nalaza kućnog ljepa
- SJ 3: Svijetložuta, kompaktna zdravica

Iskopano je ukupno 47 ulomaka prapovijesne keramike. Većina ulomaka ima površinu crne tamne boje, slabije obrađenu, dok je presjek uglavnom crvene boje. Među nalazima se ističu dva dijagnostička ulomka rubova plitkih zdjela s uvučenim rubom, koje su ukrašene okomitim kaneliranim linijama. Jedan ulomak posude također ima ornament u obliku slova "X" ukrašen kotačićem. Prema usporedbi s materijalom s drugih lokaliteta, može se zaključiti da bi se ovaj sloj mogao datirati u kasno brončano doba, te se najvjerojatnije radi o grupi Velika Gorica ili grupi Zagreb.

U sjeverozapadnom kutu sonde, pronađena su tri mala ulomka bronce, jedan ulomak brončane pločice te mogući ulomak kalupa za lijevanje bronce. S obzirom na arheološki materijal i stratigrafiju, može se s oprezom zaključiti da se radi o jednoslojnom lokalitetu, iako bi neravnomjerna boja zemlje u SJ 2 mogla upućivati da se možda radi o poremećenom sloju.

Također je obišten i sjeverni dio istog brda, te je na sjevernom dijelu k.č. 1127/20 izvršeno četiri, a na k.č. 1127/24 također četiri testne probe, no nije nađeno pokretnih nalaza.

Dio prapovijesnih ulomaka keramike s lokaliteta Bukovje Netretičko - Takalnik

3. Donje Stative - Dvor

Položaj Dvor ili "Na dvor" nalazi se na istočnoj padini brijega Točalak, na jugoistočnom rubu naselja Donje Stative. Radi se vjerojatno o ostacima nekadašnje kurije posjeda Donje Stative s gospodarskim kompleksom, koji se prema katastarskom planu iz 1862. godine, sastojao od zidane glavne zgrade i 5 gospodarskih objekata. Kurija je vjerojatno je sagrađena prije 1441. kada se spominje Luka Ivanković Stativski, a 1454. spominju se Martin Dionižev i Urban sin Blagoje od Stativa. Od 1495. je u posjedu Bernardina Frankopana, zatim od 1550. u vlasništvu Zrinskih, od 1620. u vlasništvu Ivana Peranskog, od 1685. u posjedu Stjepana Silija, te od 1702. u posjedu Adelma Petazzija. Za kasniju povijest nisu dostupni podaci. Sama kurija se nalazila na k.č. 1267 i 1268 K.O. Brajakovo Brdo, te se od nje naziru samo obrisi temelja koje nije bilo moguće detaljnije obići budući da su navedene čestice zarasle u šikaru. Prema spomenutom katastarskom planu, radi se o jednostavnoj pravokutnoj zgradi, no s obzirom na vrijeme nastanka kurije u srednjem vijeku, vjerojatno je sadržavala i fortifikacijske elemente. Na današnjim oranicama na k.č. 1266, 1259/5, 1259/6, 1259/7 i 1259/8, istočno i južno od glavne zgrade kurije gdje su se nalazili gospodarskim objekti, nisu vidljivi arhitektonski ostaci, no sakupljeno je 19 komada srednjovjekovne i novovjekovne keramike. Može se zaključiti da ovaj položaj predstavlja srednjovjekovni i novovjekovni arheološki lokalitet.

4. Gornje Stative - Bukovlje

Položaj Bukovlje se nalazi u zaseoku Bukovlje u Gornjim Stativama na k. č. 1, K.O. Gornje Stative, na manjem platou na sjevernoj padini blage uzvisine. Na topografskoj karti iz 1783.-1784. godine, na ovom mjestu je ucrtan "Edelhof Skergatic", to po čemu se može zaključiti da se ovdje nalazila kurija obitelji Škrgatić. Moguće da je ova kurija posjed u Gornjim Stativama koji se spominje u Urbaru grada Ozlja iz 1642. godine pod nazivom "Dvori Tomaša Mogorića". Drugi povijesni podaci o ovoj kuriji nisu poznati. Sastojala se od glavne zidane zgrade pravokutnog oblika i četiri manja gospodarska objekta. Od kurije niti od gospodarskih zgrada nema vidljivih ostataka, te su na tom prostoru izgrađene obiteljske kuće. Iako opseg devastacije novom gradnjom nije poznat, svejedno ovaj položaj predstavlja potencijalni novovjekovni arheološki lokalitet.

5. Gornje Stative - Sv. Marko

Crkva Sv. Marka smještena je u naselju Gornje Stative, na izoliranom uzvišenju iznad desne obale rijeke Dobre na visini od 174 mnv, na k.č. 148, K.O. Gornje Stative. Vrijeme njene izgradnje nije poznato, ali zbog postojanja poligonalne apside, moguće da se radi o gotičkoj građevini. Terenskim pregledom nisu uočeni pokretni nalazi, no unatoč tome ovaj bi se položaj mogao evidentirati kao potencijalni srednjovjekovni lokalitet. Zbog strateškog položaja, kao i zbog postojanja omanjeg platoa, moguće je postojanje i prapovijesne gradine na ovom položaju.

6. Gornje stative - Veliki Vučjak

Položaj Veliki Vučjak nalazi se na izoliranoj uzvisini visine 202 mnv, iznad desne obale rijeke Dobre, sjeverno od zaselka Radmani (Radićevci) na k.č. 106 i 107/4 K.O. Gornje Stative. Na vrhu uzvisine nalazi se relativno mali plato dimenzija 60 x 40 m, a sve strane uzvisine su strme, osim zapadne. Napravljeno je sedam testnih proba, te je nađeno 16 ulomaka pretežito srednjovjekovne i novovjekovne keramike, a od toga tri ulomka možda potječu iz prapovijesti. Uz istočni rub platoa, nađen je dio suhozidne konstrukcije od nepravilnog naslaganog kamenja. Zbog nalaza, ostataka suhozida i morfologije terena. Može se pretpostaviti da je ovaj lokalitet isprva predstavljao prapovijesnu gradinu.

Pogled sa zapada na lokalitet Gornje Stative - Veliki Vučjak

7. Grdun - Dvor

Kurija Grdun smještena je na izduženom platou nepravilnog oblika na 258 mnv, na k.č. 1699, 1700/1 i 1700/2 K.O. Tomašnica. Kurija je vjerojatno sagrađena prije 1453. godine, kada se spominje plemić Grdac od Završja, prema kojemu je posjed dobio ime. Godine 1572. prelazi iz vlasništva obitelji Frankopan u vlasništvo obitelji Zrinski. Nakon toga je od 1641. u vlasništvu obitelji Vojnović. Danas u privatnom vlasništvu više obitelji i koristi se za stanovanje. Na katastarskom planu iz 1862. godine ucrtane su glavna zgrada, dvije veće zidane zgrade, te manji drveni gospodarski objekt. S obzirom na najraniji spomen kurije, moguće je ovaj položaj evidentirati kao potencijalni srednjovjekovni i novovjekovni lokalitet.

8. Jaškovo - Polje

Položaj Polje nalazi se jugoistočno od zaselka Polaki, na riječnoj terasi iznad lijeve obale rijeke Dobre, unutar blagog riječnog zavoja na mjestu gdje rijeka mijenja tok od smjera zapad - istok u smjer jugozapad - sjeveroistok. Položaj se nalazi pod oranicama i prostire se na k.č. 1015/9, 1015/10, 1015/11, 1015/16 i 1014/11, K.O. Jaškovo. Prema lokalnoj predaji, na ovom se mjestu nekada proizvodilo staklo. Tijekom obilaska terena nađeno je 5 komada srednjovjekovne ili novovjekovne keramike, te 3 komada materijala koji bi mogao biti troska od proizvodnje stakla.

9. Jaškovo - Treščeno

Položaj Treščeno ili Triščina nalazi se oko 1,5 km jugoistočno od središta naselja Jaškovo, i oko 1 km zapadno od Gornjeg Pokupja, na niskoj uzvisini s blagim padinama iznad lijeve obale rijeke Kupe, k.č. 1470, K.O. Jaškovo. Posjed Treščeno se spominje prvi put 1449. godine kada je u vlasništvu Martina Frankopana, a 1550. godine prelazi u vlasništvo obitelji Zrinski. Od 1679. Ivana Peranskog, a njegova kćer Barbara 1713. godine ostavlja posjed samostanu u Sveticama, kada se gradi nova kurija, te čije je vlasništvo bilo do ukinuća samostana 1786. godine. Podaci za kasnija razdoblja nisu poznati, osim da je u 20. st. ovdje bila smještena poljoprivredna farma. Prema katastarskom planu iz 1862. godine, sklop kurije se sastojao od glavne zgrade kurije i jednog većeg također zidanog, vjerojatno gospodarskog objekta. Glavna

zgrada kurije je bila jednostavan pravokutni objekt, građen od grublje obrađenih klesanaca. Danas su od zgrade sačuvani većinom samo uglovi do visine od oko 3 metra, te su ostaci zarasli u šikaru i nije ih moguće obići. Na mjestu drugog objekta danas se nalazi recentnija napuštena zgrada farme, te nije moguće uočiti starije ostatke. Tijekom obilaska oranica na susjednim parcelama na k.č. 1474/1, 1474/3 i 1473, nisu uočeni površinski nalazi.

10. Piščetke - Stari dvor

Kurija Stari dvor ili Gornje Piščetke, nalazi se na južnom rubu naselja Piščetke, na vrhu uzvisine s blagim padinama na k.č. 41, 42, 43 i 53, K.O. Piščetke. prema katastarskoj karti iz 1861. godine, vidi se da je ovdje stajala jedna glavna zidana grada pravokutnog oblika, četiri pomoćne zgrade, te jedna mala kapelica. Kurija se spominje još 1449. godine kao posjed Martina Frankopana koji ju je dobio prilikom diobe nasljedstva među braćom. Godine 1453. je u posjedu Martinovog vazala, izvjesnog Mihajla Ugrina. Već 1459. godine, Martin odstupa posjed bratu Nikoli, a 1479. je u posjedu Stjepana Frankopana. Nakon 1550., posjed vjerojatno prelazi u vlasništvo Zrinskih, od kojih ga 1620. godine otkupljuje Ivan Peranski. Od 1685. godine je u posjedu Jurja Silija, a zatim 1702. godine dolazi u posjed Julija Petazzija. Za kasniju povijest ne postoje pouzdani podaci. Od nekadašnjeg sklopa kurije, sačuvana je jedino prizemna zgrada, no ne zna se dali se radi o glavnoj zgradi kurije ili o gospodarskom objektu. Također su vidljivi ostaci jedne ruševne zgrade, vjerojatno gospodarskog objekta sa zidovima od opeke sačuvanim do razine krova. S obzirom na spominjanje kurije još u 15. st, prilično je izvjesno postojanje ostataka srednjovjekovne fortifikacijske arhitekture, no zbog zaraslosti okolnog terena u šikaru, to nije bilo moguće, kao niti površinske nalaze.

Položaj starog dvora u Piščetkama

11. Piščetke - Novi dvor

Položaj Novi dvor nalazi se oko 200 metara istočno od položaja kurije, unutar platoa na istočnom obronku brijega, na k.č. 1 i 2 K.O. Piščetke. Vjerojatno se radi o kuriji Donje Piščetke, te se pretpostavlja da je kao i druga kurija postojala prije 1453. budući da se spominju dva vlasnika na posjedu Piščetke. Godine 1642. je u vlasništvu Stjepana Sillija, dok za kasnija razdoblja podaci nisu dostupni. Na katastarskom planu iz 1861. godine, ucrtan je kao “Novi dvor Piščetke” te se sastojao od jednog većeg zidanog pravokutnog objekta i jednog manjeg gospodarskog. Prostor je zarastao u šikaru i mladu šumu, no moguće je na mjestima u tlu uočiti obrise zidova. Ovaj se lokalitet može definirati kao srednjovjekovni i novovjekovni lokalitet.

12. Velika Jelsa - Sv Margareta

Kapela Sv. Margarete smještena je na uzvisini iznad desne obale rijeke Kupe, oko 500 metara nizvodno od ušća Dobre u Kupu na k.č. 42/1 K.O. Velika Jelsa. Uzvisina na kojoj je smještena je visine 191 mnv, ima strme padine prema jugu, istoku i sjeveru, dok joj se pristupa sa zapadne strane, a na njenom vrhu nalazi se plato malih dimenzija. Pouzdani povijesni podaci nisu poznati, no prema lokalnoj predaji, kapela

navodno potječe iz 14. st. Na prostoru oko crkve napravljene su 4 testne probe, no zbog debelog recentnog nasipa recentne šute i građevinskog materijala, nisu nađeni arheološki pokretni nalazi.

13. Tomašnica - Glavica

Položaj Glavica nalazi se na izoliranom uzvišenju na uzvišenju, čije su južna i zapadna padina strme a sjeverna i istočna blage. Vršni dio je smješten na spoju na k.č. 2657, 2697, 2698/1, 2652/3, 2709, 2710, 2712 i 2716, K.O. Tomašnica, i tvori manju plato nepravilnog oblika. Prema usmenoj predaji od strane mještana, česti su na ovom mjestu bili slučajni nalazi keramike, te se ova lokacija spominje i kao mjesto gdje se nalazila crkva Sv. Margarete. Na katastarskom planu iz 1862. godine ucrtano je četiri manja objekta, te se vjerojatno radilo o zaselku ili gospodarskim objektima. Prostor je danas zarastao djelomično u šumu a djelomično u šikaru, te je stoga vidljivost jako loša. Na južnoj padini mogu se uočiti dvije manje pravokutne terase, na kojima su se vjerojatno nalazili stambeni ili gospodarski objekti. Na dostupnim je mjestima napravljeno osam testnih proba, koje nisu dale rezultate. Unatoč tome, položaj se može evidentirati kao potencijalni novovjekovni lokalitet.

14. Tomašnica - Mali Rebar

Kurija Tomašnica smještena je u središnjem dijelu naselja Tomašnica na povišenoj riječnoj terasi. Posjed Tomašica se prvi put spominje početkom 15. stoljeća kad je u vlasništvu Stjepana sina Franje Tartara, a 1440. godine je pod upravom ozaljskog kaštelana. Kasnije je u vlasništvu obitelji Zrinski, zatim od 1620. obitelji Peranski, od 1641. obitelji Vojnović. Danas u privatnom vlasništvu više obitelji i koristi se za stanovanje. Na katastarskom planu iz 1862. godine, ucrtane su u sklopu kurije glavna zgrada, tri veće zidane zgrade te tri drvena gospodarska objekta. Od ovih je sačuvana samo glavna zgrada kurije, dok se od ostalih nisu uočeni ostaci. Položaj Mali Rebar nalazi se jugoistočnoj padini uzvisine na kojoj je smještena kurija Tomašnica, oko 50 metara jugoistočno od glavne zgrade i pored mjesta gdje se nalazio jedan od gospodarskih objekata. Tijekom terenskog obilaska oranica na k.č. 19/3, 19/7 i 21/29, K.O. Tomašnica, pronađeno 123 ulomka srednjovjekovne i novovjekovne keramike, te pećnjaka. Moguće da je ovaj prostor služio kao deponij

materijala iz kurije. Obiđene su još također i k.č. 18, 22/2, 22/3, 22/4, 22/5, 22/6 i 22/7, no nije nađeno pokretnih nalaza.

15. Tomašnica - Selišće

Položaj Selišće se nalazi na povišenoj riječnoj terasi iznad rijeke Dobre, oko 200 metara sjeveroistočno od kurije u Tomašnici. Terenski je pregledana oranica na k.č. 84, K.O. Tomašnica, zapadno od ceste Jaškovo - Tomašnica. Vidljivost je bila prilično slaba zbog jako suhe zemlje, no sakupljeno je šest ulomaka novovjekovne keramike. S obzirom na naziv toponima, može se zaključiti da se možda radi o kmetskom selištu.

16. Vinski Vrh - gradina Kučer

Položaj Kučer smješten je na sjeveroistočnom obronku brda Kučer, na k.č. 83/1, K.O. Vinski Vrh. Radi se o uzvisini visine 163 mnv, sa strmim strmim padinama, osim iz pravca jugozapada. Na vrhu uzvisine nalazi se mali plato, dimenzija 60 x 30 metara, sa zaravnjenom površinom. Napravljeno je osam testnih proba, te je nađeno pet jako fragmentiranih ulomaka prapovijesne keramike, po čemu se može zaključiti da se radi o prapovijesnom lokalitetu, no nije moguće pobliže odrediti razdoblje. Lokalitet je smješten iznad male doline potoka Mravulja, a u podnožju se nalazi i izvor vode, što je vjerojatno pogodovalo odabiru ovog položaja. Na padini se prateći konfiguraciju terena, proteže u stijenu usječen vjerojatno novovjekovni kanal širine oko 60 cm, koji je služio za potrebe danas nepostojećeg mlina.

17. Vinski Vrh - kurija Kremenik

Nekadašnja kurija Kremenik nalazi se na malom platou na južnom izdanku brijega Kremenik, na položaju Jarak, oko 300 metara južno od istoimenog zaselka, na k.č. 89/1, 89/2, 90/1 i 91/1 K.O. Vinski Vrh. S istočne strane je omeđena rijekom Dobrom, a sa zapadne potokom Zlatenkom. Kurija je ucrtana na topografskoj karti iz 1783.-1784. godine kao "Edelhof Turkovich", no vrijeme njenog nastanka nije poznato. Prema katastarskom planu iz 1862. godine, kompleks kurije se sastojao od veće zidane pravokutne zgrade i četiri manja gospodarska objekta. Danas ovaj položaj

prekriva livada i šikara, no moguće je uočiti obrise temelja zgrada, te predstavlja novovjekovni lokalitet.

18. Vinski Vrh - kurija Strahovnjak

Položaj Strahovnjak nalazi se iznad lijeve obale rijeke Dobre, na jugoistočnom obronku brda Kučer, koji se blago spušta prema jugoistoku i istoku, na k.č. 64/2, K.O. Vinski Vrh. Spominje se u Urbaru grada Ozlja iz 1642. godine pod imenom "Kučer", kada pripada plemićkoj obitelji Radivoj, no nikakvi drugi podaci o njenoj povijesti nisu poznati. Prema topografskoj karti iz 1783.-1784. godine, na ovom se mjestu se nalazila kurija označena kao "Edelhof Zebich". Već na katastarskom planu iz 1862. godine ovdje je ucrtano četiri zidana objekta, koji postoje i danas. Spomenuti objekti su se donedavno koristili kao farma, većina površine je prekrivena asfaltom ili betonom, te nije bilo moguće napraviti testne probe. Svejedno je moguće zaključiti da se radi o potencijalnom novovjekovnom lokalitetu.

Oko 100 metara sjeverozapadno od nekadašnje kurije, a koji se vjerojatno nalazio u sklopu istog posjeda, na spomenutom katastarskom planu su ucrtana dva vjerojatno gospodarska objekta i jedan manji zidani. Stoga su obidene oranice koje se danas nalaze zapadno od autoceste Karlovac - Rijeka, na k.č. 74/10, 74/11, 74/12, 74/13 i 74/14, no na ovom prostoru nisu nađeni površinski nalazi.

19. Zadobarje - Sv. Magdalena

Položaj nekadašnja crkve Sv. Magdalene nalazi se na istaknutom brežuljku na oko 170 mnv na malom platou dimenzija 60 x 70 metara, u zaselku Šišnovići u Zadobarju. Također se nalazi oko 1 km južno od kapele Sv. Antuna, s kojom je imala i vizualnu komunikaciju. Na karti iz 1783.-1784. godine, ucrtana je oznaka za ruševinu kraj koje piše "Rudera Sct. Magdalena", to jest "ruševine Svete Magdalene", što znači da već tada više nije bila u upotrebi. Lokalna predaja također spominje postojanje istoimene crkve na ovom području. Ovaj položaj je danas pod oranicom, te se na njenom vršnom dijelu nalazi velika koncentracija lomljenog kamenja. Vidljivo je i ovalno područje tamnosive zemlje, dimenzija oko 10 x 7 metara, koje bi moglo predstavljati i konkretnu poziciju same crkve. Moguće je da se crkva prestala koristiti nakon što je sagrađena kapela Sv. Antuna. Također je moguće da je stradala tijekom

turskih prodora kojima je bilo pogođeno ovo područje, na što upućuju i puškarnice na već spomenutoj kapeli.

Vidljivo mjesto na kojem je stajala crkva na položaju Zadobarje - Sv. Magdalena

20. Zadobarje - Fanjki

Položaj Fanjki smješten je na riječnoj terasi iznad desne obale rijeke Dobre, na blagoj padini koja se spušta u smjeru zapada, te unutar zavoja gdje rijeka mjenja smjer iz jugoistok - sjeverozapad u jugozapad - sjeveroistok. Obiđen je prostor oranica na k.č. 225/1, 225/2, 225/3, 206 i 207 K.O. Zadobarje. Unatoč dominantnom položaju, sakupljeno je samo tri komada novovjekovne keramike. Razlog malom broju nalaza je vjerojatno erozija i intenzivno korištenje zemljišta za poljoprivredu.

21. Zadobarje - Kremen

Položaj kremen smješten je na izoliranoj uzvisini iznad desne obale rijeke Dobre koja prema zapadu i jugu ima strmije padine a prema istoku i sjeveru blaže. Visine je 192 mnv čime nadvisuje okolne uzvisine, te je s tog položaja moguće nadgledati veći dio doline Dobre. Na vrhu uzvisine na k.č. 257/2 K.O. Zadobarje, nalazi se ravni plato koji je prekriven šumom. Sam naziv toponima, upućuje na mogući prapovijesni

lokalitet. Na platou su uočeni tragovi recentnijih zemljanih radova kao i veća pravokutna jama. Na tri mjesta obavljene su testne probe, prilikom kojih je nađeno dva ulomka prapovijesne keramike i dva ulomka litike. Može se zaključiti da ovaj lokalitet predstavlja naknadno devastiranu prapovijesnu gradinu.

22. Zadobarje - Tirol

Položaj Tirol ili Trsišće nalazi se u sjevernom dijelu naselja Zadobarje, na jugozapadnoj obronku Goiskog brda, iznad desne obale rijeke Dobre te zapadno od zaseoka Vuljanići i Grčići. Lokalitet je smješten na blagoj kosini koja se proteže u pravcu sjeveroistok - jugozapad, i čije padine postepeno postaju strmije. Obiđene su oranice na k.č. 479 i 464/2 K.O. Zadobarje, te je tom prilikom nađeno šest jako fragmentiranih ulomka novovjekovne keramike. Može se za sada zaključiti da se radi o ostacima novovjekovnog selišta.

23. Zadobarje - Borić

Arheološki lokalitet Borić smjestio u južnom dijelu naselja Zadobarje, se oko 250 metara sjeveroistočno od lokaliteta Zadobarje - Kremen, na širokom hrbatu brijega koji se proteže u pravcu jugozapad - sjeveroistok. Prema katastarskom planu iz 1861. godine, te lokalnoj usmenoj predaji, na ovom se položaju nalazilo naselje. Pregledane su oranice na k.č. 248, 250 i 253, te je tom prilikom sakupljeno 11 ulomaka novovjekovne keramike, no nisu uočeni nikakvi arhitektonski ostaci. Stoga se može pretpostaviti da se ovdje nalazilo novovjekovno naselje s drvenim kućama.

24. Zadobarje - Sv. Antun Pustinjak

Crkva Sv. Antuna Pustinjaka smještena je u središnjem dijelu naselja Zadobarje, na dominantnoj uzvisini iznad desne obale rijeke Dobre. Uzvisina na kojoj se nalazi je uski obronak brda, koji se proteže u pravcu sjever - jug, a koji prema istoku i zapadu ima strmije, a prema jugu blage padine. Sam položaj crkve je na manjem zaravnjenom platou visine 157 mnv, na k.č. 1/1 i 1/4 K.O. Zadobarje. Crkva je orijentacije zapad - istok, apsida crkve potječe iz razdoblja romanike, a na nju je kasnije u 16. stoljeću nadograđena lađa. Iako pokretni nalazi nisu uočeni, može se svejedno zaključiti da

ovaj položaj predstavlja potencijalni arheološki lokalitet. Sjeverno od crkve i groblja, običeni su povišeni položaji na k.č. 3/12 i 3/2, te su napravljene četiri testne probe, no nisu nađeni pokretni nalazi.

25. Zagradci - kurija Takalnik

Nekadašnja kurija nalazila se na južnim padinama brda Takalnik. Na topografskoj karti iz 1783.-1784. godine, ucrtana je kao "Edelhoff Carle Debal". O vremenu gradnje kurije i njenoj povijesti za sada nisu dostupni nikakvi podaci. Prema katastarskoj karti iz 1862. godine, sklop kurije se sastojao od glavne zgrade kurije pravokutnog tlocrta, jednog manjeg zidanog objekta, i četiri gospodarska objekta. Većina površine kurije je zaraslo u visoku travu, no moguće je vidjeti terasasta zaravnjenja i sporadične obrise pojedinih temelja zidova. Običene su oranice u neposrednoj blizini nekadašnje kurije na k.č. 1121/4 i 1121/5 te je tom prilikom zakupljeno 11 ulomaka novovjekovne keramike i pećnjaka.

26. Završje Netretičko - Sv. Josip

Crkva Sv. Josipa je smještena na blagoj padini brijega koja se spušta prema sjeveroistoku, na k.č. 3650 i 3651 K.O. Završje Netretičko, oko 500 metara sjevernije od položaja Završje Netretičko - Sv. Križ (Prekriž). Crkva je jednostavnog pravokutnog oblika, orijentacije prema istoku, s masivnim zvonikom u odnosu na lađu i poligonalnom apsidom, stoga se može pretpostaviti da je originalno sagrađena u romaničkom ili gotičkom razdoblju. Na prostoru oko crkve nisu uočeni površinski nalazi, no zbog pretpostavljenog vremena nastanka crkve, moguće je da se radi o potencijalnom srednjovjekovnom lokalitetu.

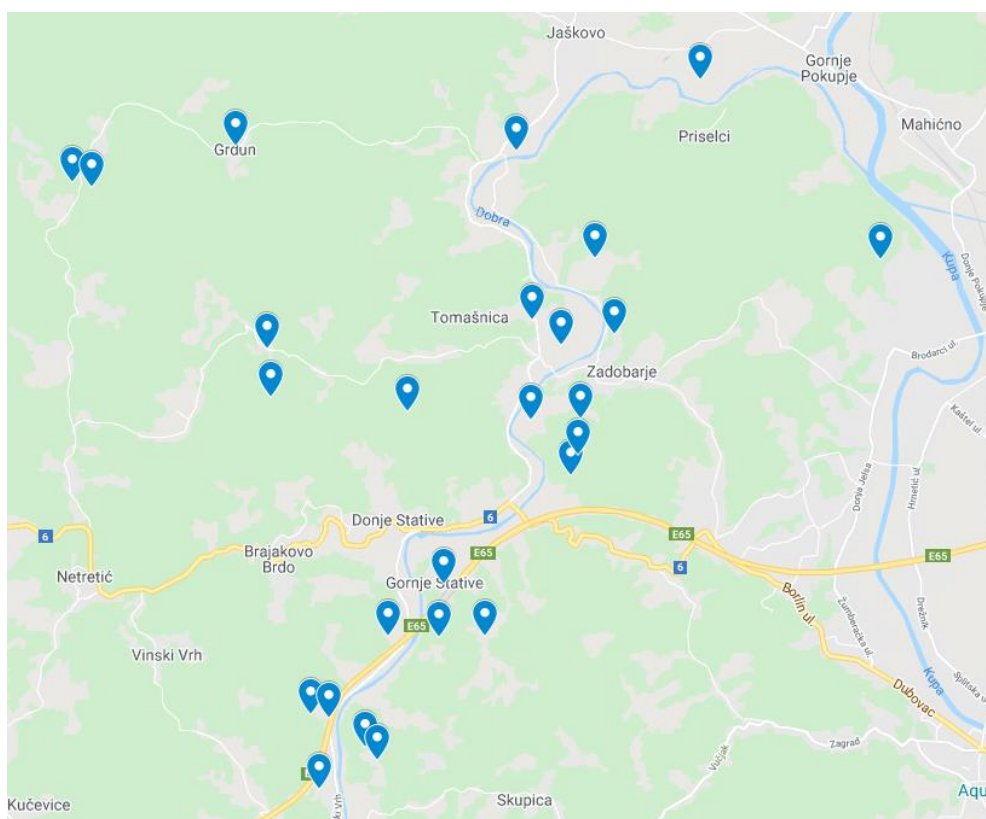
Običeni položaji koji nisu evidentirani kao arheološki lokaliteti

1. Gornje Stative - Selo: k.č. 21 i 22 K.O. Gornje Stative
2. Grdun - Staglišće: k.č. 1000/3, 1000/4, 1000/5, 1000/7 i 1000/8 L.O. Jaškovo
3. Tomašnica - Pljeskina: k.č. 1175, 1182/1, 1182/2, 1183/2, K.O. Tomašnica
4. Tomašnica - Jakševac: k.č. 696/2 i 696/5 K.O. Tomašnica

5. Tomašnica - Srednjaki: k.č. 87/2 i 87/3, K.O. Tomašnica
6. Tomašnica - Pavlići: k.č. 181 i 182 K.O. Tomašnica
7. Tomašnica - Obrovica: k.č. 11/6, 11/7 i 11/8 K.O. Tomašnica
8. Vinski Vrh - Kučer: k.č. 81/4 K.O. Vinski Vrh
9. Vinski Vrh - Strahovnjak: k.č. 53/1, K.O. Vinski Vrh
10. Zadobarje - Bašt: k.č. 581/5, K.O. Zadobarje
11. Zadobarje - Za trščem: 398/2 i 398/3 K.O. Zadobarje
12. Zadobarje - Vrh : k.č. 1559/1, 1559/2 i 1555 K.O. Zadobarje
13. Zadobarje - Strmec: k.č. 1839 i 2156, K.O. Zadobarje
14. Zadobarje - "U Žinci" : k.č. 1642/3 i 1642/23, K.O. Zadobarje
15. Zagradci - Varoš: k.č. 9 i 15 K.O. Zagradci
16. Zagradci - Straža: k.č. 1127/23 i 1127/24 K.O. Zagradci

Položaje Gornje Stative - Katušin (k.č. 492/2, 492/5, 492/6 i 492/7 K.O. Gornje Stative), Zagradci - Carovo Brdo (k.č. 151/11 K.O. Zagradci) i Zagradci - Stražnik (k.č. 41/3 K.O. Zagradci) nije bilo moguće obići budući da se navedeni položaji nalaze unutar ograđenih privatnih prostora.

Karta s lokalitetima evidentiranim prilikom rekognosciranja

INTERPRETACIJA LOKALITETA

Tijekom rekognosciranja evidentirano je ukupno 26 arheoloških lokaliteta. Sakupljeno je ukupno 256 komada nalaza na 11 arheoloških lokaliteta. Prema vremenskom razdoblju, lokaliteti se mogu podijeliti na:

- lokaliteti s prapovijesnim nalazima: Bukovlje Netretičko - gradina Takalnik, Gornje Stative - Veliki Vučjak, Vinski Vrh - gradina Kučer, Zadobarje - Kremen
- lokaliteti sa srednjovjekovnim nalazima: Brajakovo Brdo - Dvor, Brajakovo Brdo - Sv. Križ, Gornje Stative - Sv. Marko, Zadobarje - Sv. Antun Pustinjak, Zadobarje - Sv. Magdalena, Zagradci - kurija Takalnik, Završje Netretičko - Sv. Josip,
- lokaliteti sa novovjekovnim nalazima: Vinski Vrh - kurija Kremenik, Vinski Vrh - kurija Strahovnjak, Tomašnica - Selišće, Zadobarje - Borić, Zadobarje - Fanjki, Zadobarje - Tirol

Ovim rekognosciranjem evidentirano je ukupno 26 lokaliteta, od kojih 22 lokaliteta do sada nisu bila evidentirana. Od 9 položaja koji su od prije evidentirani kao arheološki lokaliteti, a nisu do sada bili istraživani, postojanje arheoloških lokaliteta potvrđeno je na njih 4. Većina lokaliteta je smješteno u neposrednoj blizini rijeke Dobre, što je bilo i za očekivati, budući da su njima oduvijek prolazili glavni komunikacijski pravci. Ukupno gledajući smještaj lokaliteta, dvanaest lokaliteta je smješteno na visokim riječnim terasama ili blagim uzvisinama, dok su ostali smješteni na strmim uzvisinama. U slučaju lokaliteta koji su smješteni dalje od glavnih prometnih pravaca, kao što je slučaj s lokalitetima Brajakovo Brdo - Sv. Križ ili Pišćetke - Stari dvor, moguće da se radi o položajima koji su svoj život započeli kao refugiji.

Nema sumnje da je dolina rijeke Dobre bila važna u komunikaciji još od prapovijesti. Tome u prilog ide smještaj otprije poznatih i istraživanih lokaliteta. Kasnoželjeznodobni lokalitet Gornje Pokupje - ušće nalazi se točno na utoku Dobre u Kupu, dok se na položaju Gradišće u Grdunu iznad rijeke Dobre nalazi na strmoj uzvisini iznad rijeke. Gradine Takalnik, Veliki Vučjak, Kremen i Kučer, koje se sve nalaze uzvodno od ova dva lokaliteta, popunjavaju saznanja o korištenju ove komunikacije tijekom prapovijesti. Antički nalazi sa ovog područja za sada nisu poznati, zašto je tome tako, nije poznato, no vjerojatno će buduća istraživanja dati

odgovor na to pitanje. S druge strane, veliki broj i gustoća novovjekovnih kurija, to jest nekadašnjih srednjovjekovnih utvrda, pokazuje da je rijeka Dobra kao komunikacija u srednjem vijeku imala veliku važnost.

Izvedbom ovog programa su prilično proširena naša saznanja o životu na ovom području tijekom prošlosti, te se nadamo da će poslužiti kao smjernice za buduća istraživanja.

Predmet: Arheološko iskopavanje

Županija: Karlovačka županija

Općina: grad Ozalj

Projekt: Arheološko istraživanje prostora samostana rođenja Blažene Djevice Marije u Sveticama

Investitor: Zavičajni muzej Ozalj

Voditelj arheoloških istraživanja: Dr. sc. Miroslav Razum

Zamjenik voditelja: Matea Galetić, mag. arheol.

Izrada arheološke nacrtne dokumentacije: Dr. Sc. Miroslav Razum

Arheološki nadzor: Krešimir Raguž, dipl. arh., Konzervatorski odjel u Karlovcu, Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine

Vrijeme arheoloških istraživanja: 15. travanj do 27. travanj 2020. godine

UVODNE NAPOMENE

Program “Arheološko istraživanje prostora samostana rođenja Blažene Djevice Marije u Sveticama” je realiziran u proljeće 2020. godine pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj. Voditelj istraživanja je bio dr. sc. Miroslav Razum. Arheolog i dokumentarist muzeja. Sredstva za arheološka istraživanja su u potpunosti realizirana vlastitim sredstvima Zavičajnog muzeja Ozalj.

Prije početaka istraživanja, od nadležnog konzervatorskog odjela Ministarstva kulture u Karlovcu, izdano je odobrenje za arheološka istraživanja, klasa: UP/I-612 -08/20 -08/0145, Urbroj: 539 -04 -02 -09/4 -20 - 02 od 06. travnja 2020. Također je od Duhovnog stola Zagrebačke nadbiskupije dobivena suglasnost pod br. 1301/2018 za arheološka istraživanja.

Prostor samostana u Sveticama predstavlja važan spomenik kulture i umjetnosti na području Karlovačke županije. Osim crkve i zgrade samostana, unutar prostora se također nalaze i kripte smještene ispod crkve. S obzirom na to da se kripte planiraju urediti za turistički posjet, na zamolbu Župe rođenja Blažene Djevice Marije u Sveticama pristupilo se arheološkim istraživanjima navedenog prostora. Također je istražen i prostor dvorišta s istočne strane crkve i samostana, koji se također planira urediti.

POVIJESNI PREGLED

Pavlini samostan u Sveticama smješten je na položaju Smolči vrh, oko 3 kilometra jugoistočno od Ozlja, na k.č. 1230 i 1232 K.O. Svetice. Sama pozicija ove građevine se nalazi na istočnom kraju uskog hrbata na 299 mnv. Samostanski kompleks se sastoji od jednobrodne crkve, orijentacije prema istoku, i zgrade samostana koja je naslonjena na crkvu s njene sjeverne strane.

Dvorište samostana Svetice tijekom istraživanja

Prema pisanju R. Lopašića, na ovom mjestu su u srednjem vijeku sagrađene tri kapelice: Blažene Djevice Marije, na mjestu današnje župne crkve, Sv. Margarete, nasuprot groblja, te Sv. Katarine, južno od samostana. O njima su se navodno brinuli svećenici glagoljaši, koji su ovdje došli na poziv Katarine Frankopan, a ispod najveće crkve, Blažene Djevice Marije, 1572. pokopan je Katarinin brat i gospodar Ozlja Stjepan Frankopan. Ova crkva je bila jednobrodna kasnogotička građevina sa šesterokutnom apsidom, te je bila oslikana freskama čiji su dijelovi i danas vidljivi. Godine 1627. osnovan je pavlini samostan, koji se gradi sa sjeverne i istočne strane crkve Sv. Marije, dok se sama crkva produžuju i proširuje. Gradnja samostana dovršena je 1660. godine. Svetice je godine 1699. pogodio jak potres, koji je prema onovremenim izvorima napravio velike pukotine u zidovima no ostavio samostan čitavim, a prema R. Lopašiću je porušio sjeveroistočni dio samostana. Radi se o potresu koji se dogodio 11. veljače, s epicentrom kod Metlike, s magnitudom 6.3 do 6.4 po Richteru.

Nakon ovog potresa, redovnici su morali privremeno preseliti u Kamensko. Obnova je dovršena 1732. godine, kada je cijela unutrašnjost crkve oslikana. U to vrijeme, kripte ispod crkve se koriste za pokapanja mnogih plemića s ozaljskog područja.

Godine 1786., patentom kralja Josipa II., ukida se pavlinski red, te su sva pavlinska imanja konfiscirana. Nakon što su redovnici napustili samostan, njegov inventar je dijelom zaplijenjen od strane vjerozakonske zaklade, a dijelom raznesen u druge crkve. Za vrijeme austrijsko - turskog rata, 1788. i 1789. godine, u prazne prostorije samostana bili su smješteni turski zarobljenici. Godine 1789. u Sveticama je osnovana kapelanija, koja je kasnije proglašena samostalnom župom. Dodatnu namjenu zgrada nekadašnjeg samostana dobiva 1859. godine, kada je u jednom njegovom dijelu osnovana pučka škola. Godine 1921, izbio je požar, koji je uništio dio sjevernog i istočnog krila samostana koja su nakon toga srušena. Sljedećih desetljeća ostatak samostana je zbog lošeg održavanja u sve lošijem stanju. Godine 1994. pavlinski redovnici ponovo osnivaju samostan koji djeluje do danas.

Godine 2009. pod vodstvom Hrvatskog restauratorskog zavoda i voditelja istraživanja Ane Azinović Bebek, izvedena su probna istraživanja ispred ulaza u najveće kripte samostana. Tom prilikom otkriveni su novovjekovni grobovi s nalazima koji se datiraju u 17. i 18. Stoljeće, a istom prilikom pronađeni su i temelji ulazne prostorije u kripte.

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U proljeće 2020. godine pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj, pokrenuta su arheološka istraživanja na prostoru samostana. Istraživanja su trajala 17 radnih dana u vremenskom periodu od 28.04. do 08. 06. 2020.

Područje istraživanja podijeljeno je na dva sektora:

- Sektor 2 - kripte ispod crkve
- Sektor 3 - dvorište samostana

Kao sektor 1 je označen prostor južno od crkve, na kojemu su obavljena spomenuta probna istraživanja 2009. godine.

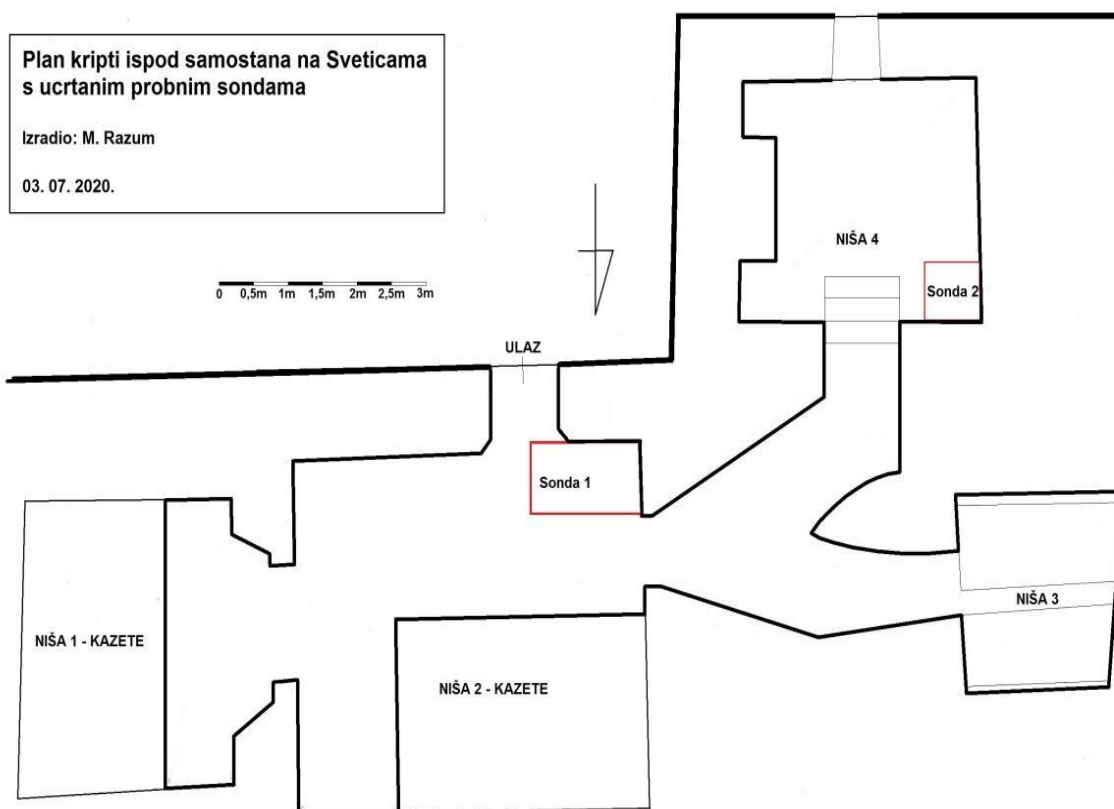
Prostor pavlinskog samostana na Sveticama je arheološki istraživani sukladno svim pravilima struke. U sektoru 2 iskop je proveden ručno pomoću alata, dok je u sektoru 3 cijela

humusna površina skinuta pomoću stroja, nakon čega je proveden ručni iskop na tri probne sonde. Voditelj istraživanja Miroslav Razum je cijelo vrijeme bio prisutan prilikom istraživanja, kao i ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj Stjepan Bezjak. Nakon prestanka istraživanja, sonde su zatrpane. Dokumentacija je vođena tijekom istraživanja na samom terenu. Popis stratigrafskih jedinica je evidentiran zasebno po sektorima radi lakšeg snalaženja, dok se u ostalim formularima vodila jedinstvena evidencija. Sve su stratigrafske jedinice fotografirane te snimane totalnom geodetskom stanicom kako bi se mogla izraditi što preciznija dokumentacija.

TIJEK ISTRAŽIVANJA

Sektor 2

Kripte se sastoje od četiri grobne komore ili niše, međusobno povezane hodnicima i prolazima. Ulaz u kripte se nalazi na južnom vanjskom zidu crkve, a također je moguće ući odozdo iz crkve kroz otvor na podu pokriven kamenom pločom. Prije početka istraživanja, vanjski ulaz u crkvu bio je zazidan recentnim zidom od opeke, te je tu u tu svrhu zid srušen i postavljena su privremena željezna vrata. Stijene kriпти su zidane od kamena lomljenca i žbuke, a nadsvodena bačvastim svodom. Kripte se sastoje od četiri niše, koje su označene brojevima 1 do 4. Niša 1 je najistočnija prostorija, zapadno od nje se nalazi niša 2, koja je i ulazna prostorija u kripte, a od nje dalje prema zapadu vodi hodnik koji se račva na sjeverni koji vodi do niše 3, i južni koji vodi do niše 4. Površina kriпти je oko 46 m², a zajedno s prostorom kazeta 61 m². Plan istraživanja je bio cjelokupno istražiti i očistiti kazete u niši 2, zatim u niši 1, grobove u niši 3, te napraviti dvije probne sonde u prostor kriпти. Prije nego što se počelo s istraživanjem kazeta, pristupilo se čišćenju podne površine, budući da je cijela bila prekrivena sa šutom, kamenjem i recentnim materijalom.

Tlocrt sektora 2 (kripti) s položajem sondi

Niša 2, s čijim se istraživanjem najprije počelo, sadrži dvanaest kazeta od kojih svaka predstavlja jedno grobno mjesto, te je licem okrenuta prema jugu. Svaka kazeta dugačka 219 do 228 cm, širine 76 do 107 cm, i visine 52 do 93 cm. Kazete su originalno bile zatvorene pregradama od opeke i žbuke, no sve su pregrade djelomično ili potpuno srušene. U svim kazetama osim u kazeti 6 su nađeni ljudski kosturni ostaci, no neravnomjerno raspoređeni i pomiješani. Najviše je komada uzoraka, što ulomaka što cijeli kostiju, čak 758, nađeno u kazeti 3, te su pripadali najmanje šest osoba. U kazeti 2 je naprotiv nađen samo jedan uzorak, komad mandibule. U kazetama 2, 5, 6 i 7 nađene su daske od lijesova, koje su bile trule i u lošem stanju. Na jednom komadu daske mogu se vidjeti tragovi oslika u obliku tamnog latinskog križa na svijetloplavoj pozadini, dok se je jedan komad daske ukrašen brončanim zakovicama geometrijski poredanih tako da tvore uzorak romba ili križa. Od posebnih nalaza, u kazetama 8 i 9 nađeni su mali brončani križevi, u niši 12 brončani korpus s raspela, dok su u kazetama 8, 9 i 12, nađene perle od krunica, a posebno je vrijedan nalaz većeg komada tekstila. U nekim kazeta su nađeni i recentni nalazi te veća količina šute.

Kazeta 3 u komori (niši) 2 prije i nakon istraživanja

Također je u jugozapadnom kutu niše 2 otvorena probna sonda 1, dimenzija 1x2 metara orijentirana istok - zapad. Na površini se nalazio SJ 001, koji predstavlja tanak sloj šute debljine oko 20 cm. U njemu su nađeni ulomci novovjekovne keramike te ulomci kostiju, razbacani izvan konteksta. Odmah ispod ovog sloja javlja se tanki crvenkasti sloj, SJ 002, koja se u biti ugaženi sloj od pomiješane šute i zemlje. Uz sam zid, pogotovo u kutu, nalaze se debeli ostaci kompaktne žbuke, možda ostaci nekadašnjeg poda, koja je stratigrafski starija od SJ 001. Ispod SJ 002 nalazi se kompaktan tamnocrveno - žućkasti sloj zdravice, SJ 004. Zanimljivo je da se ovaj sloj podvlači ispod vanjskog zida kripe.

Niša 1 sadrži deset kazeta, te je licem okrenuta prema zapadu. Svaka kazeta dugačka je 186 do 266 cm, širine 77 do 83 cm, i visine 57 do 63 cm. Kao i u niši 2, ni ovdje pregradni zidovi koji zatvaraju kazete nisu sačuvani. Kosturni ljudski ostaci nađeni su samo u kazetama 1, 5, 8 i 9, te su i u ovom slučaju kosti bile pomiješane i izvan konteksta. U ovoj je niši nađeno više predmeta od tekstila, poput ulomaka odjeće i obuće, nađeni u kazetama 3, 4, 5, 7, 8 i 9, a posebno se ističu ulomci tekstila s metalnim nitima iz kazeta 3 i 7. U kazeti 9 nađena su dva mala brončana križa, te još jedan u kazeti 3. Keramičke perle koje su vjerojatno bile dijelovi krunica nađeni su u kazetama 3,4,5 i 7. Od ostalih nalaza, u skoro svim kazetama nađeni su željezni čavli, ulomci novovjekovne keramike, ostali recentni nalazi, te veća količina šute i trulih ostataka drveta.

Niša 3 predstavlja pravokutnu grobnu komoru s bačvastim svodom i 2 grobna mjesta, od kojih je južno označeno kao grob 1, a sjeverno kao grob 2. U trenutku istraživanja, grob 1 je

bio zapunjen s većom količinom šute, daskama od ljesova i rastresenom zemljom, te je taj sloj označen kao SJ 005. Ispod SJ 005 na mjestima se u sjeveroistočnom dijelu groba prostire SJ 006, 5 do 10 cm deo žućkasto - crvenkasti sloj srednje tvrde zemlje, no moguće da se samo radi o utabanom SJ 005. Grob 2 je s druge strane osim šute i rastresene zemlje označene kao SJ 008, sadržavao i velik broj ljudskih kostiju koje su vjerojatno pripadale dvjema osobama. Ovaj grob je također bio izuzetno bogat nalazima, te je nađeno čak 2260 ulomaka sitnih kamenih i keramičkih perli, ukrasnog kamenja i ukrasa od brončane žice. U istom grobu nađena je još i brončana medaljica, a nađen je također i mali brončani križ. Ispod slojeva 005, 006 i 008, podvlači se tamnocrveni kompaktni sloj zdravice SJ 007.

Niša 4 je pravokutna prostorija s malim prozorom na južnom, vanjskom zidu. Ona ima nižu hodnu razinu nego ostatak kripti, te se u nju iz hodnika spušta preko dvije kamene stepenice. Cijela površina poda prostorije je bila prekrivena šutom pomiješanom s kamenjem i razbacanim ljudskim i vjerojatno životinjskim kostima, te je zemlja zbog neriješene drenaže bila jako ljepljiva. Stoga se prvo pristupilo sakupljanju površinskih nalaza koji se uglavnom sastojao od recentnih predmeta. No također su nađeni i ulomci novovjekovne keramike, kao i dva nalaza krunica.

U sjeverozapadnom kutu niše, na mjestima gdje je tlo bilo najmanje mokro, otvorena je probna sonda 2, dimenzija 1 x 1 metar. Na površini se nalazi tanki sivi sloj vlažne, "masne" zemlje, s puno nalaza ljudskih kosti, SJ 009. Ispod njega nalazi se SJ 004, koji se i u ovom slučaju podvlači ispod zidova. Na žalost, istraživanje ostatka niše zbog nesređene drenaže i čestog plavljenja prostorije, nije bilo moguće.

Sektor 3

Sektor 3 je smješten istočno od crkve, u nekadašnjem dvorištu samostana, koje je zatvarao istočni dio sjevernog krila te istočno krilo. Ovaj prostor je oblika nepravilnog četverokuta, sa stranicama dužine 15, 16, 18 i 16 metara. Prostor se nekada koristio kao vrt, a prije početka istraživanja, bio je zarastao u visoku travu. U sredini prostora nalazi se bunar / cisterna s kamenom krunom, u sjevernom dijelu u smjeru istok - zapad protezali su se ostaci južnog vanjskog zida sjevernog krila samostana (kasnije označenog kao zid 2), djelomično zatrpani zemljom, dok je površina sjeverno od zida bila pokrivena betonom. Na istočnom rubu prostora, nalaze se ostaci zida (kasnije označenog kao zid 1), a na kojem se nalazi ograda koja omeđuje ovaj prostor od susjedne parcele. Cilj istraživanja ovog prostora je bilo utvrditi arheološku situaciju, kako bi se naknadno pristupilo uređenju vrta za potrebe župe.

Prethodnim proučavanjem starih planova, na kojima se vidi pružanje zidova danas nepostojećeg dijela samostana, odabrana su mjesta za dvije probne sonde. Probna sonda 1 postavljena je na jugoistočnom dijelu prostora, na mjestu gdje se pretpostavilo da bi se mogao nalaziti segment zapadnog vanjskog zida nekadašnjeg istočnog krila samostana, paralelnog sa zidom 1 i zapadnije od njega. Sonda 2 je postavljena na mjestu uz pretpostavljeni spoj južnog zida sjevernog krila (zida 2) i zapadnog zida (zida 1) istočnog krila samostana, oko 10 metara sjeverno od sonde 1. Prvi sloj u sondama 1 i 2 je SJ 001, prilično rahle konzistencije, a sastoji se od šute, zemlje i ulomaka opeke.

Situacijski plan sektora 3 sa sondama i definiranim zidovima

Budući da nije u ovom sloju bilo nalaza, i da se radi o recentnom sloju, pristupilo se mehaničkom uklanjanju pomoću stroja SJ 001 dubine oko 20-30 cm na cijeloj površini dvorišta, te također betonske površine sjeverno od zida 2, koji je nakon toga očišćen od zemlje i raslinja. Zid 2, to jest južni vanjski zid istočnog dijela sjevernog krila samostana, sačuvan je u dužini od 13 metara i do visine od oko 20 do oko 80 cm od površine SJ 002, te je također očišćen i istražen. Zidan je od grubo klesanog većeg i neobrađenog manjeg kamenja povezanog žbukom. Uočava se četiri segmenata zidanih pilona od pravilnog grubo obrađenog većeg kamenja i žbuke, između kojih se nalaze naknadno zazidani segmenti od neobrađenog kamenja različitih veličina, komada opeke i žbuke. Segmenti su gledano od istoka prema zapadu, označeni kao SJ 010, 011, 012 i 013.

Na istočnom rubu prostora, u otkopan je i istražen u cijeloj dužini zapadni vanjski zid istočnog krila samostana (zid 1/ SJ 003), u dužini od 12 metara. Otkriven je samo gornja površina ostatka zida, do gornje razine SJ 002, no time su dobivene informacije o njegovom pružanju. U probnim sondama je dalje nastavljeno je s ručnim iskopom dubljih slojeva. Probna sonda 1 dimenzija je 1x2 metar, orijentacije istok-zapad. Ispod sloja SJ 001, na dubini od oko 20 cm, na istočnom dijelu sonde, javlja se gornja ploha ostatka zida, SJ 003, napravljen od nepravilnog kamenja povezanog žbukom. U zapadnom dijelu sonde i zapadno od ostatka zida, javlja se SJ 002 - tvrdi, utabani sloj deo oko 10 cm, s komadićima opeke te novovjekovnim nalazima keramike i kostiju. Ispod njega nalazi se SJ 004, prilično tanak, oko 1-2 cm, jako tvrde konzistencije, svijetložute boje, s komadićima žbuke i opeke i sporadičnim nalazima kostiju i keramike. SJ 005 prostire se ispod SJ 004, radi se o jako tvrdom i kompaktnom sloju crvene zemlje pomiješane sa sitnim oblucima, te se vjerojatno radi o zdravici. Probna sonda 2 je smještena oko 10 metara sjeverno od probne sonde 1, dimenzija 1 x 1 metar. Na ovom djelu je površinski sloj SJ 001 je bio malo dublji, oko 30 cm, Ispod njega se također nalazi SJ 002, u kojemu je nađeno jako puno nalaza keramike te kostiju. Ispod SJ 002, u kutu zida 1 (SJ 007) i zida 2 (SJ 003) nalazi se mala konstrukcija, SJ 006, od četvrtastih kamenih kocki, bez veziva, četvrtastog oblika i dimenzija 50 x 50 cm. Ispod SJ 006, uz same zidove nalazi se struktura od manjeg četvrtastog kamenja vezanog žbukom (SJ 008). Struktura je oblika slova "L", s krakovima dužine 68, odnosno 81 cm, te debljine 26 do 34 cm. SJ 009, t.j. zdravica, prostire se ispod SJ 006 i SJ 002. Za razliku od zdravice SJ 004 u sondi 1, boja joj je intenzivno crvena te ne zadrži oblutke.

Segment zida 2 (SJ 007) i zid 1 (SJ 003)

U sjevernom dijelu dvorišta, nalazi se bunar/cisterna, dubok 7,5 metara, s kamenom krunom visokom oko 1 metar, a također ima i zidano dno. Iz bunara je radi mogućnosti istraživanja, uz pomoć DVD Jaškovo, ispumpana voda, te se nakon toga pripadnik HGSS stanice Karlovac spustio u njega i sakupio materijal koji se zatekao na dnu. Radi se o recentnom materijalu iz druge polovine 20. st. To pokazuje da se u ranijim razdobljima bunar redovito čistio, koji je također istražen tako je uz pomoć HGSS-a prikupljen sav materijal s njegovog dna, no radilo se o recentnom materijalu.

Po napatku Konzervatorskog ureda u Karlovcu, s južne i istočne strane bunara, otvorena je probna sonda 3, dimenzija 3x2 metra, s dužim stranicama u smjeru zapad - istok. S južne strane bunara, odmah ispod SJ 001, nalazi se "šaht", dimenzija 100 x 70 cm, napravljen od betona, recentnog nastanka, s također betonskom pločom koja ima željezne okove. Od šahta se prema jugozapadu proteže betonska cijev promjera oko 30 cm, koja je zajedno sa šahtom označena kao SJ 015. U južnom dijelu sonde, ispod SJ 002 koji je ovdje debeo oko 20 cm, nalazi se SJ 014, tvrdi sloj pomiješane smeđe i crvene zemlje, s puno kamenja i jako puno nalaza ranonovovjekovne keramike i kostiju. Između ostalog, nađeni su ulomci novovjekovne keramike oslikane crvenom bojom te novčić. Ispod SJ 014, nalazi se SJ 016, sloj fine narančaste zemlje, jako kompaktan, bez nalaza, i debeo oko 15 cm, a prostire se od južnog ruba sonde oko 30 cm prema sjeveru, te je naglo odsječen. SJ 018 nalazi se ispod njega, također bez nalaza i kompaktan, samo što je crvene boje, te se vjerojatno radi o zdravici. Sjeverno od SJ 016, uz "šaht" SJ 015, nalazi se SJ 017, zapuna rastresite zemlje pomiješane s većim neobrađenim kamenjem, dok SJ 017/A predstavlja njegovu ispunu. Ispod SJ 017, a sjeverno od SJ 018, nalazi se SJ 019, jako kompaktan sloj sive zemlje pomiješane s oblucima, bez nalaza, te se vjerojatno radi o sterilnom sloju.

I istočnom dijelu probne sonde 3, ispod SJ 002, nalazi se popločenje sačinjeno od većih komada grubo obrađenih kamenih ploča, SJ 020, koje se vjerojatno prostiralo oko cijelog bunara. Ploče na jugoistočnom rubu popločenja, postavljene su s padom prema bunaru. Uz sam bunar, nalazi se konstrukcija od većeg neobrađenog naslaganog kamenje, označena kao SJ 021, te je s definiranjem ove stratigrafske jedinice, završeno istraživanje samostanskog dvorišta.

Kameno popločenje SJ 020 uz bunar

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I INTERPRETACIJA NALAZIŠTA

Pri interpretaciji rezultata istraživanja na prostoru samostana u Sveticama, zbog naknadnih devastacija, i time nedostatka arheološkog teksta u većini slučajeva teško je dati neku precizniju sliku. No pomoću dostupnih povijesnih podataka, moguće je dati neke preliminarne pretpostavke.

U slučaju kripti, kao što je već navedeno, kosturni ostaci pokojnika kao i nalazi, nađeni su izvan konteksta, kosti su bile pomiješane, te se kosturne ostatke pokojnika nije moglo preciznije determinirati. Predmeti pronađeni u grobovima, kao što su ostaci krunica, brončani križevi i ulomci nakita, također možda nemaju originalni kontekst, tim više što je nađeno i puno recentnih nalaza. No tipološki će biti moguće predmete smjestiti u određeni vremenski okvir nakon što bude obavljena njihova stručna obrada. Za sada se općenito gledajući, nalazi iz sektora 2 mogu podijeliti u tri kategorije:

- Nalazi ulomaka odjeće i obuće

Nađeno je 9 nalaza koji pripadaju u ovu kategoriju s ukupno 26 ulomaka. Posebno se ističu dvije skoro cijele, i jedna djelomično sačuvana kožna potplata cipele, zatim veći višeslojni ulomak tekstila, te ulomci odjeće s brončanim nitima. Ovi nalazi se općenito mogu

svrstati u 17. i 18. stoljeće, no moguće da bi se neki primjerci mogli datirati i u ranija razdoblja.

Dio nalaza djelova odjeće i obuće iz kripti (sektor 2)

- **Različiti metalni nalazi**

Među metalnim nalazima, najviše je nađeno željeznih čavli s četvrtastim presjekom, koji su vjerojatno služili za spajanje dasaka na ljesovima, zatim, brončanih zakovica, brončanih gumbi, te brončanih karičica.

- **Križevi i krunice**

Kao što je uobičajeno u novovjekovnim grobovima, većinu nalaza čine religijski predmeti, poput križeva i krunica. Križevi, kojih je nađeno šest, malih su dimenzija, po tipu su latinski križevi, od njih su dva s trolisnim krajevima. Svi imaju više ili manje izražen reljefni prikaz korpusa, a uz njih nađen je i brončani korpus, lijepo oblikovan, koji se vjerojatno nalazio na drvenom križu, te brončana medaljica. Križevi se prema tipologiji mogu za sada široko datirati u 17. i 18. stoljeće. U grobu 2 niše 3, nađena je medaljica, na kojoj je prikaz slabo vidljiv, no vjerojatno prikazuje Kristovu glavu iz profila.

Nalazi križeva iz sektora 2

- Nalazi nakita

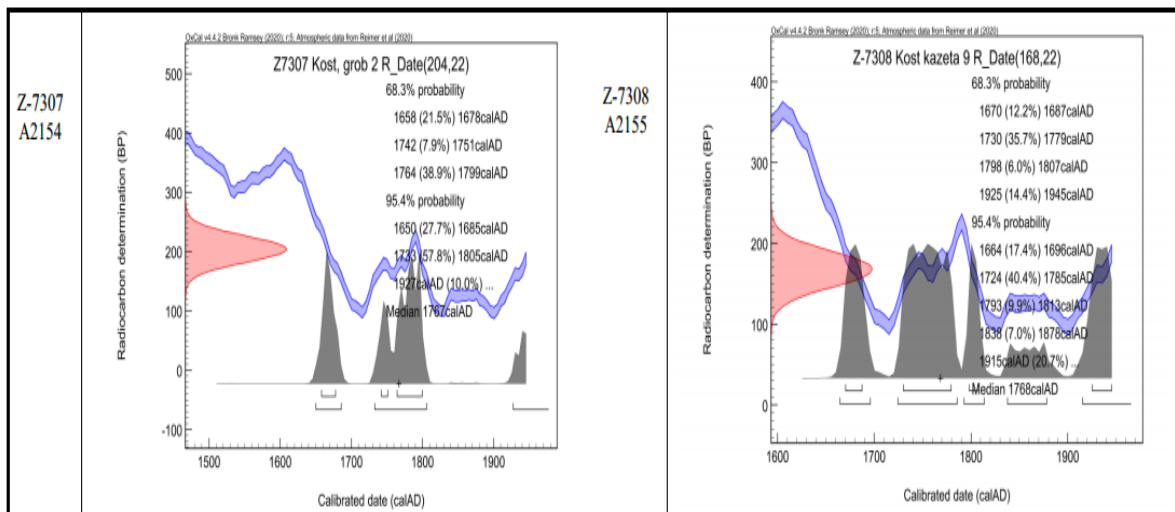
Najveći dio nakita pronađen je u grobu 2 niše 3, čak 2260 ulomaka ukrasa. Većinom se radi o sitnim bijelim i zelenim perlama od staklene paste od kojih su neke bile nanizane na brončanu žicu, ukrasima od motane brončane žice, crvenom ukrasnom kamenju te ukrasima u obliku cvijeta sa sitnim crvenim staklenim ulomcima. Slični nalazi nađeni su u grobovima iz 17. i 18. stoljeća kod crkve Sv. Nikole biskupa. Najvjerojatnije se radi o dijelovima *parte* ili djevičanskog vijenca, to jest ukrašene trake koju su djevojke nosile prije udaje, no također su se i udane žene pokapale s njom, iako je u Hrvatskoj takav nalaz u grobovima jako rijedak. Nađeni su također i ulomci prstena, kao i dijelovi broša, također napravljeni od motane žice ukrašene perlama. Dio metalnih ukrasa je vjerojatno pripadao ogrlici, ili su se nalazili na okovratniku, s obzirom da su zeleni tragovi metala vidljivi na ključnoj kosti i gornjim rebrima groba u kojemu je ovaj nakit nađen.

Dio nalaza nakita iz groba 2 u niši 3

Iz grobova su uzeta dva uzorka kostiju, iz groba 2 u niši 3, te iz kazete 9 u niši 1 na kojima je obavljena ^{14}C datacija nalaza. Za prvi uzorak, pod oznakom Z-7307 A2154, nakon kalibriranja u kalendarske datume, najvjerojatnije datacije su sljedeće: 1764 – 1799 Cal AD (38,9 %), 1658 – 1678 Cal AD (21,5 %), te 1742 – 1751 Cal AD (7,9 %). Za drugi uzorak, pod oznakom Z-7308 A2155, dobiveni su slični rezultati no s većim odstupanjima: 1730 – 1779 Cal AD (35,7 %), 1925 – 1945 Cal AD (14,4 %), 1670 – 1687 Cal AD (12,2 %), te 1798 – 1806 Cal AD (6,0 %). Nažalost, kao što je i vidljivo iz rezultata, zbog velike standardne devijacije za ova razdoblja, nije bilo moguće smjestiti uzorke u uži vremenski okvir, no obadva uzorka se mogu s najvećom sigurnošću smjestiti u sredinu ili drugu polovinu 18. stoljeća. No bila bi potrebna veća količina datiranih uzoraka kako bi se dobila jasnija vremenska datacija pokapanja u kriptama.

Rezultati ^{14}C analize uzorka s kalibracijskom krivuljom.

Na pitanje tko je točno pokopan u kriptama, također ne možemo još dati točan odgovor, s obzirom na to da su pregradni zidovi koji su zatvarali kazete, a na kojima su pisali podaci o pokojnicima, srušeni. No iz dostupne literature, poznati su sljedeći pokojnici: Stjepan Frankopan Ozaljski (1572.), Barbara Sidonija Peranska (1713.), Franjo Thausy – gospodar Obrha i djed zagrebačkog biskupa Franje Baltazara Thausyja (1684.); Barbara Bedeković – žena Franje Thausyja; Baltazar Babonožić – gospodar Lovića (1673.); Ivan Peranski – pukovnik hrvatske garde na saksonskom dvoru i gospodar Slapna, Treščena i Brloga (1698.); Kristofor Zmajlović – prefekt grada Ozlja; Suzana Mamić – Žena Jurja Bratkovića (1701.); Ivan Stjepan Oršić Slavetički; Stjepan Szylli – gospodar Hrašća, Stativa, Piščetka i Žakanja (1709.); Doroteja Gubaševečka – žena Stjepana Szyllija; Baltazar Szylli – sin Stjepana i Barbare Szylli te prior svetičkog samostana (1737.).

Iz ovoga se može zaključiti da su većina pokopanih na Sveticama bili pripadnici sitnog plemstva, dok su manji broj bili pripadnici pavlinskog reda. Nalazima se posebno ističe grob 2 u niši 3 koji sadrži nalaze nakita, te se može zaključiti da se radi o bogatijoj ženskoj osobi, pripadnici plemstva, pogotovo jer je niša 3 posebno odvojena od ostalih grobova.

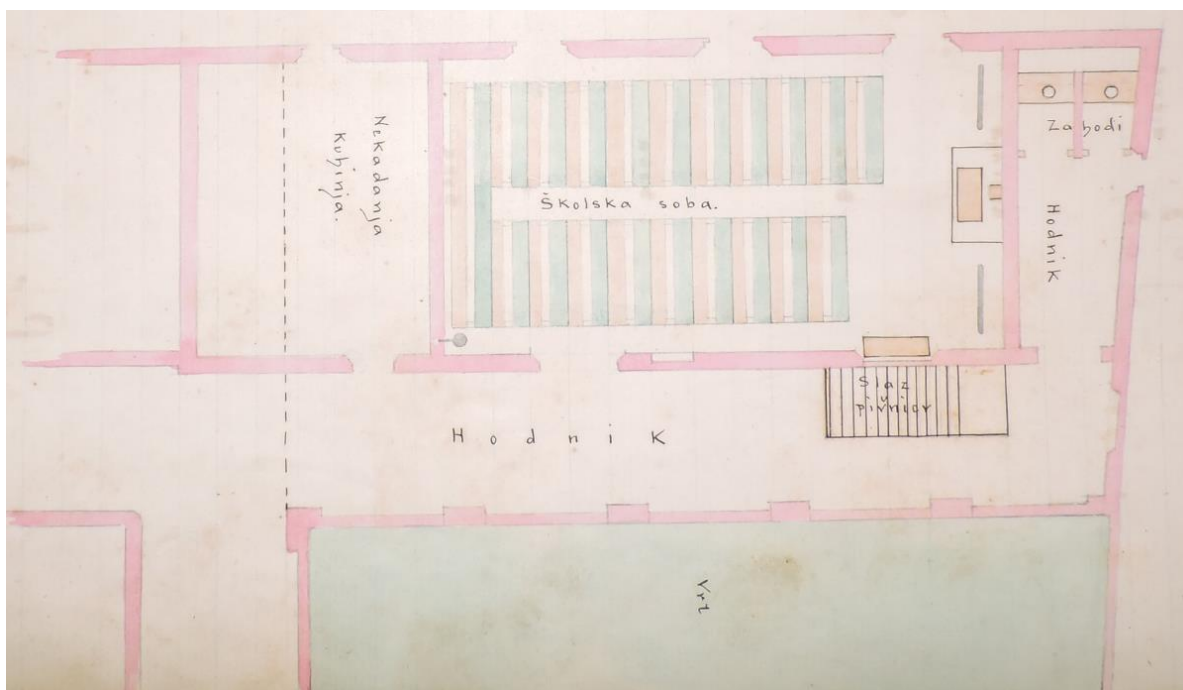
U vezi datacije gradnje samih kripti, iskopavanja probnih sondi nisu uspjela dati odgovor na pitanje dali su kripte sagrađene u vrijeme gradnje prve gotičke crkve, ili za vrijeme proširenja crkve i gradnje pavlinskog samostana. No ono što se uočilo kod obadvije probne sonde u kriptama, da se zdravica podvlači ispod zidova, što bi značilo da ispod razine hodne površine kripti, temelji ne postoje, te to pokazuje prilično zanimljiv način konstrukcije građevine.

Što se tiče sektora 3, situacija je mnogo jasnija. Pronađeni ostaci zidova 1 (SJ 003) i 2 (SJ 007) ostaci vanjskog južnog zida istočnog dijela sjevernog, odnosno vanjskog zapadnog zida istočnog krila samostana. Ovi dijelovi samostana srušeni su nakon požara 1921. godine kada je izgorjelo krovništvo tog dijela zgrade.

Izgled ovih dijelova samostana poznat je na bakrorezu iz 1730. godine, na katastarskom planu iz 1862. godine, na fotografiji iz 1895. godine, te na jednom crtežu iz spomenice Opće pučke škole na Sveticama iz 1902. godine. Na svim ovim prikazima jasno je vidljivo istočno krilo, te se može zaključiti da je dvorište bilo zatvoreno s tri strane. Također je na spoju sjevernog i istočnog krila vidljiva četvrtasta kula sa stožastim krovom, na čijem mjestu se danas nalazi obiteljska kuća.

Iako svi ovi prikazi imaju važnu dokumentarnu vrijednost, ni jedan od ovih prikaza nažalost, ne prikazuje izgled dvorišne strane samostana. No prema planu školske zgrade također pronađenog u spomenici škole na Sveticama, budući da je škola tada smještena u istočnom krilu samostana, može se pretpostaviti izgled dvorišne strane samostanske zgrade. Iz plana se naime mogu razaznati dijelovi zida koji su isprva bili piloni, te kasnije nadozidani dijelovi, a isti originalni i kasniji segmenti zidova uočeni su i tijekom arheoloških istraživanja.

Može se zaključiti da su zidovi originalno bili rastvoren s vjerojatno lučnim otvorima, i zidanim pilonima, te su tvorili otvorene portike oko dvorišta samostana. Kasnije su otvori zazidani, vjerojatno sredinom 19. st. Prilikom adaptacije za školsku zgradu, ti su portici pretvoreni u hodnike. Portici, odnosno hodnici su se nalazili između zida 1 i 3 te zida 2 i 4. Zidovi 3 i 4, nisu bili istraživani, budući da se nalaze na susjednoj parceli. Od djela istočnog krila samostana istočno od hodnika, danas nema nikakvih tragove, pogotovo jer se zbog kosine terena, razina terena nalazi na razini nekadašnje hodne površine podruma koja je poravnata.

Plan nekadašnjeg istočnog krila iz "Spomenica opće pučke škole u Sveticah"

Tijekom istraživanja probne sonde 2 na spoju zidova 1 i 2, pronađena je konstrukcija SJ 008 uz spoj zidova, te se vjerojatno radi o ojačanju. Moguće da je ono napravljeno nakon potresa 1699. godine, budući da se u izvorima spominju radovi na učvršćivanju zidova nakon potresa. S obzirom na to da se sastoji od istog kamenja, moguće je da je SJ 006 zapravo urušenje od SJ 008, nastalo prilikom kasnije adaptacije. U ovoj sondi je također pronađena velika količina novovjekovne keramike, kao i životinjskih kostiju te također četiri ljuštore školjaka. S obzirom da se blizu spoja sjevernog i istočnog krila nalazio refektorij, to jest

samostanska blagovaonica, vjerojatno je da bi pomoću analize ovih nalaza bilo moguće utvrditi prehrambene navike redovnika.

Istraživanja oko bunara su nam dala mnogo informaciju u vezi nekadašnjeg dvorišta. Prema dosadašnjim saznanjima, originalni sterilni sloj zemlje predstavljaju SJ 018 i 016. Za porijeklo sloja zemlje sa šljunkom, SJ 019, dvije su mogućnosti. Prva pretpostavka je da je prilikom gradnje bunara napravljen iskop u zdravici, te je nakon što je bunar sazidan, ovaj sloj nasut radi učvršćenja konstrukcije. Druga pretpostavka je se ovaj sloj ovdje prirodno nalazi te je rezultat djelovanja vode, što je i bio razlog odabira lokacije za bunar. Iznad ovih slojeva nalazi se SJ 014 koji vjerojatno predstavlja hodnu površinu iz početka upotrebe ovog prostora. Posebno vrijedan nalaz predstavlja komad novca. Radi se o srebrnom koruškom *pfeningu*, kovanom samo na jednoj strani, na kojoj se vidi koruški grb i iznad njega godina 1566. Ova godina se može uzeti i kao donja granica početka korištenja ovog prostora. U istom kontekstu pronađeni su i ulomci keramike, od kojih su neki ukrašeni crvenim geometrijskim uzorcima, kao i ulomak ukrašen kotačićem. Slični primjerci keramike nađeni su prilikom arheoloških istraživanja starog grada Barilović, te se datiraju u 16. i 17. stoljeće kada je ta vrsta keramike dominantna.

Nalaz korušskog pfeninga i renesansne keramike iz sonde 3 sektora 3

Kronološki najstariji nalaz koji potječe sa Svetica je prapovijesna kamena sjekira pronađena kao slučajni nalaz ispod južnog zida crkve. Iako se zbog ovog nalaza očekivalo da će se naići na prapovijesni sloj, tijekom ovih istraživanja nisu pronađeni prapovijesni nalazi. Moguće da se u ovom slučaju vjerojatno radi o tzv. “gromovom kamenu”, koje su se u prošlosti često stavljale pod temelje kuća budući da se vjerovalo da glačane kamene alatke štite od udara groma.

Vrijeme gradnje samog bunara, to jest njegovu vezu sa SJ 014, zbog naknadnog postavljanja šahta, nije bilo moguće utvrditi ovim istraživanjima. R. Lopašić navodi da je na kruni bunara vidljiva godina 1717, koja je moguće bila uklesana na kamenu koji danas nedostaje. No nije sigurno dali ta godina označava godinu gradnje ili obnove bunara. Za popločenje SJ 020 i ojačanje SJ 021, koji kronološki slijede SJ 014, nije sigurno dali su napravljeni neposredno nakon gradnje bunara, ili to predstavlja naknadnu intervenciju. Sljedeću kronološku fazu predstavlja SJ 002, koji je nastao vjerojatno nakon 1786. godine, to jest zatvaranja pavlinskog samostana i prestanka održavanja prostora oko bunara. Ukop jame za šaht i njegovu zapunu SJ 017/017A, sam šaht SJ 016 te SJ 001, to jest recentni humus, predstavljaju zadnju fazu korištenja ovog prostora.

ZAVRŠNE RAZMATRANJA

Sve su stratigrafske jedinice, te nalazi i uzorci evidentirani u pripadajućim formularima. Crteži pronađenih stratigrafskih jedinica i struktura biti će naknadno izrađeni u CAD programu.

Nalazi i uzorci su očišćeni u Zavičajnom muzeju Ozalj, a dva uzorka kostiju su poslana u institut za fiziku Ruđer Bošković u Zagrebu, gdje je obavljena već spomenuta ¹⁴C datacija. Pronađeni ulomci odjeće i obuće preventivno su konzervirani kako bi se spriječilo njihovo daljnje propadanje. Nakon završetka obrade, uzorci kosturnih ostataka su sukladno s etičkim principima, pohranjeni u plastične kutije, koje su zatim pohranjene u kripte, kako bi bile dostupne za eventualne daljnje analize.

Nakon što su istraživanja završena, te svi nalazi dokumentirani, napravljeni su preduvjeti za željenu adaptaciju prostora. No potrebno je naglasiti određene nedostatke ili naknadne radnje koje su napravljene od strane vlasnika prostora:

- Nakon završetka istraživanja, cijeli prostor sektora 3 je zatrpan, bez da je Zavičajni muzej Ozalj bio obaviješten, te slijedom toga, nije proveden nadzor.
- Zatrpanje istražene površine je provedeno protivno pravilima struke, naime umjesto da se pokrila geotekstilom, a nakon toga zemljom i šljunkom, na cijeli je prostor nasipana zemlja, na koju je tek onda stavljen geotekstil, a povrh njega šljunak.

- Debljina slojeva zemlje i šljunka kojima je prostor naknadno pokriven je predebela, sjeverni zid samostana je vidljiv u visini od oko samo 20-30 cm, kruna bunara oko 50 cm, dok istočni zid nije uopće vidljiv. Time je onemogućena pravilna interpretacija i prezentacija nalazišta.

Sve ove radnje su izvedene suprotno dogovoru i bez konzultacija s djelatnicima Zavičajnog muzeja Ozalj.

Također je potrebno još jednom napomenuti da u sektoru 2 u niši 4, zbog neriješene drenaže i veće količine vode koja je često plavila cijeli prostor, nije bilo moguće istražiti spomenutu komoru do kraja. Stoga je najbolje postaviti u tom prostoru takvu podlogu koja neće oštetiti dublje slojeve, te koja bi se mogla lako ukloniti radi eventualnih budućih istraživanja.

Sadašnji izgled prostora dvorišta (stanje 06. 08. 2020.)

2. ZAŠTITA

2.1. Etno park Ozalj – muzej na otvorenom

U Etno parku Ozalj tijekom 2020. godine nisu provedeni zaštitni radovi s obzirom da su svi postojeći objekti u prethodnim godinama sanirani. Tijekom 2020. započeto je s uređenjem otkupljene susjedne parcele te je napravljena etnografska valorizacija kuća za buduće preseljenje u Etno park Ozalj (mr. sc. Zoran Čiča, viši stručni savjetnik, konzervator za zaštitu etnološke baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu Ministarstvo kulture).

Ponovno je prijavljen projekt na natječaj Ministarstva kulture za uređenje i interpretaciju pješačkih staza te okoliša u Etno parku Ozalj.

2.2 Restauracija

U 2020. godini Zavičajni muzej Ozalj nije imao predmete na restauraciji.

2.3. Ostalo/zaštita

Tekstilni predmeti Sakralne zbirke i Etnografske zbirke građe su redovito pregledavani i zamotani su u beskiselinsku foliju, dok je veći broj slika, dokumenta i fotografija iz Dokumentarne zbirke, Zbirke Fotografija i Kulturno – povijesne zbirke zamotano u zaštitni papir melinex. Odvlaživačima se kontrolira vlažnost zraka ispod 60% u prostorima muzeja, galerije i depoima. U 2020. godini sav arheološki materijal prikupljen istraživanjima je očišćen i pohranjen sukladno pravilima muzejske struke. Jedan dio arheološke i dokumentacijske građe je presložen u nove arhivske kutije.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Inventarna knjiga Zavičajnog muzeja Ozalj završava s rednim brojem 3350 gdje su podaci obrađeni klasično. Klasična obrada podataka je i kod inventarnih kartica, gdje se uz podatke nalazi i slika predmeta.

Podaci o predmetima vode se i računalno u M++ programu gdje je ukupno obrađeno 5411 przapisa i to po zbirkama kako slijedi:

- Arheološka zbirka 564 zapisa
- Etnografska zbirka 1301 zapis
- Galerija slika 772 zapisa
- Kulturno povijesna zbirka 1309 zapisa
- Sakralna zbirka 166 zapisa
- Zbirka dokumenata 869 zapis

- Zbirka fotografija 430 zapis

Ukupan broj muzejskih predmeta u svim zbirkama sa svim podgrupama i dijelovima je 29820.

3.2. Fototeka

Tijekom pregleda i/ili revizije fotografiraju se predmeti koji nemaju sliku uz inventarnu karticu, a fototeka je obogaćena i fotografijama brojnih događanja u Zavičajnom muzeju Ozalj i Starom gradu Ozlju. Fotografije nisu inventarizirane, razvrstane su po temama ili vezane uz inventarnu karticu.

3.3. Hemeroteka

Praćenjem dnevnih i tjednih tiskovina hemeroteka je obogaćena člancima vezanim uz Grad Ozalj, kao i člancima vezanim uz rad Zavičajnog muzeja. Glavnina članaka prikupljena je iz: *Karlovački tjednik* (43), *Vijenac* (1), *Večernjeg lista* (3), *Vojna povijest* (1). Zavičajni muzej Ozalj posjeduje značajnu količinu materijala poput plakata, kalendara i novinskih članaka koji su na bilo koji način vezani uz Ozalj. Skupljena građa se pohranjuje, te se djelomično obrađuje i popisuje.

3.4. Ostalo

Zavičajni muzej Ozalj vodi:

Evidenciju o konzervatorsko – restauratorskim postupcima

Evidenciju o pedagoškoj djelatnosti i broju posjetitelja

Evidenciju o marketingu i odnosima s javnošću

Knjigu evidencije o izložbama

Knjigu izlaska/ulaska muzejskih predmeta

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Tijekom 2020. godine knjižni fond Zavičajnog muzeja Ozalj povećao se za 147 izdanja. Izdanja su nabavljena na sljedeći način:

razmjena: 39,

dar: 80,

kupnja: 16,

muzejska izdanja: 12.

4.2. Stručna obrada knjižnične građe

Knjižna građa upisana je u Knjigu inventara knjiga knjižnice Zavičajnog muzeja Ozalj i vodi se klasično. Posljednji upisani broj u 2020. godini je 3446.

Dio građe razdvajanjem Pučkog otvorenog učilišta 2007. godine na Zavičajni muzej Ozalj i Gradsku knjižnicu Ivana Belostenca prešlo je u vlasništvo knjižnice, knjižnici je predan popis izdanja za koje smatramo da bi ih mogli imati u svojoj evidenciji (razlika u reviziji od 157 knjiga), po očitovanju Gradske knjižnice i čitaonice Ivana Belostenca moći će se zaključiti točan obim knjižne građe muzeja.

Knjižnica se do danas po tom pitanju nije očitovala.

Stare knjige dio su Dokumentarne zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj, te su uvedene u M++, obrađene i inventarizirane.

Krajem 2013. godine započelo se s upisivanjem knjižne građe u digitalnom obliku radi lakšeg pretraživanja; građa se upisuje u radni list programa Microsoft Excel. Do sada je na takav način upisano svih 3446 izdanja, odnosno 100 % ukupne građe! Knjižni fond u stalnom je porastu, te se novonabavljena izdanja redovno upisuju. Zavičajni muzej Ozalj s ovako velikim knjižnim fondom, stječe uvijete za osnivanje muzejske knjižnice, koja bi mogla biti dostupna kao studijska literatura, koja bi se koristila unutar prostora muzeja uz nadzor stručnog muzejskog osoblja, što postavljamo kao jedan od razvojnih ciljeva muzeja u narednim godinama, koji se može ostvariti širenjem muzejskog prostora u najmu u Starom gradu ako to DBHZ dozvoli i zapošljavanjem novog stručnog osoblja.

4.3. Služba i usluge za korisnike

Tijekom 2020. knjižna građa posuđivana je brojnim korisnicima na upit, ukupno je posuđeno 34 različita naslova, uglavnom stručne literature (Slava Raškaj, Stari grad Ozalj), koju koriste studenti za izradu preddiplomskih, diplomskih i doktorskih radova, a građu koriste i stručnjaci i istraživači za stručne članke te stručne radove.

5. STALNI POSTAV

Stalni postav Zavičajnog muzeja Ozalj ponovno je otvoren 29. travnja 2014. godine, nakon obnove prostora, uoči Dana grada Ozlja, te ga je do kraja 2014. godine posjetilo, zajedno sa galerijskim prostorom, oko 7000 ljudi. U 2016. godini ukupan broj posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj i njegovih programa unutar Starog grada Ozlja došao je do 14461 osobe, a posjet stalnog postava muzeja do brojke od 10300 posjetitelja. U 2018. godini ukupan broj posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj i njegovih programa unutar Starog grada Ozlja došao je do 16608 osoba, a posjet stalnog postava muzeja do brojke od 12295

posjetitelja. U 2019. godini muzej je posjetilo sveukupno sa svim događanjima, galerijom i stalnim postavom 15401 osoba. U 2020. godini muzej je posjetilo 3975 posjetitelja, što je prije svega rezultat pandemije virusa COVID-19 i mjera suzbijanja širenja zaraze, ali i već poznatih problema istaknutih u prošlogodišnjem izvješću o radu muzeja za 2019. godinu. Najveći broj posjetitelja stalnog postava u 2020. čine individualni odrasli gosti 2614.

Promocija muzeja vrši se putem Facebook, Instagram i Twitter profila, te turističkih online marketinških agencija. Grad Ozalj te lokalni mediji prate rad muzeja te oglašavaju događanja vezana uz muzej.

Naziv: Zavičajni muzej Ozalj

Autor muzejske koncepcije: dipl. arhitekt Željko Kovačić,

Izvođač radova: Baština d.o.o.

Priprema predmeta za stalni postav (obnova 2014): Stjepan Bezjak, kustos

Odobrenje i vođenje radova: v.d. ravnateljica Zavičajnog muzeja Ozalj Zdenka Stupić

Osnivač Zavičajnog muzeja Ozalj: Grad Ozalj

Površina: 380 metara kvadratnih stalnog postava (zajedno s galerijskim prostorom od 120 metara kvadratnih dobije se ukupni prostor od 550 metara kvadratnih)

Opseg: 725 eksponata

Zavičajni muzej Ozalj je smješten u Starom gradu Ozlju. Svojom građom obuhvaća povijest od 7.000 godina, koja se može pratiti putem pisane povijesti i arheoloških artefakata. U muzeju povijest započinje razdobljem mlađega kamenog doba, eneolitika, rimskog razdoblja i seobom naroda. Zatim je obuhvaćen rani srednji vijek i priča o velikim plemićkim obiteljima gdje se posebno ističu Frankopani i Zrinski te Ozaljski kulturni krug. Na zbirku oružja iz vremena kada su zadnji Zrinski ratovali s Turcima nastavlja se barokno razdoblje i povijest Družbe „Braća hrvatskoga zmaja“ koja 1928. godine postaje vlasnik starog grada Ozlja i oko 30-tih godina organiziraju muzejsku zbirku, kao svojevrsni „muzej u muzeju“. I naravno, poseban dio posvećen je Slavi Raškaj, ozaljskoj slikarici čiji akvareli predstavljaju najviši domet hrvatskog akvarelnog slikarstva krajem 19. i početkom 20. stoljeća. U povijesti ispričanoj po povijesnim cjelinama ističe se zavičajna povijest prezentirana do Prvog svjetskog rata, tj. do 1918. godine – priča o pavlinskom redu u samostanu u Sveticama, gradnja HE Ozalj pod nazivom „Munjara grada Karlovca“ iz 1908., gradnja željezničke pruge Karlovac – Ozalj – Bubnjarci – Metlika 1913., iseljavanje u SAD, školstvo...

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Inventarizacija Zavičajnog muzeja Ozalj je službeno završena s danom 31. prosinca 2020. godine. Preostala građa u muzeju, većinom arheološka će se do kraja 2021. godine obraditi i rasporediti u studijske zbirke.

6.2. Revizija građe

Na temelju članka 21. i 22. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj donio je 12. prosinca 2020. odluku o provedbi i metodologiji revizije muzejskog fundusa Zavičajnog muzeja Ozalj zaključno s 31. prosinca 2020. Revizija se obavljala uz pomoć unaprijed pripremljenih popisa muzejskih predmeta pojedinih zbirki izrađenih prema inventarnoj knjizi preuzetoj iz M++ programa.

Komisija za obavljanje revizije muzejske građe u sastavu Stjepan Bezjak - predsjednik komisije, Miroslav Razum – član komisije, Željko Juriša – član komisije, Mira Težak – član komisije, obavila je pregled muzejske građe u zadanom roku i utvrdila sljedeće stanje.

Prema inventarnoj knjizi Zavičajni muzej Ozalj imao je prije početka provedbe revizije ukupno 26067 muzejskih predmeta (29820 fizičkih predmeta), podijeljenih u 7 zbirki (Arheološka zbirka, Etnografska zbirka, Galerija slika, Kulturno-povijesna zbirka, Sakralna zbirka, Zbirka dokumenata, Zbirka fotografija).

Prije početka revizije utvrđeno je da je u pljački 2005 godine ukradeno iz Zavičajnog muzeja Ozalj 108 muzejskih predmeta (0,414 % muzejske građe) koji su još uvijek upisani u inventarnu knjigu, 20 otpisanih predmeta, (0,077 % muzejske građe) koji su otpisani još u reviziji provedenoj 2005. godine, te je 6 predmeta iz galerije slika (0,023 % muzejske građe) na zahtjev autora vraćeno autorima. Ukupno se dakle 134. predmeta sukladno izdvojenim popisima za ukradeno i otpisano nije u reviziji niti moglo pronaći.

Od ukupne muzejske građe u Zavičajnom muzeju Ozalj komisija je utvrdila da je:

1. 25 717 pronađenih predmeta prema inventarnoj knjizi (98,657%),
2. 211 predmeta nije pronađeno, a upisani su u inventarnu knjigu (0,809%),
3. 11 predmeta je zatečeno bez inventarnih oznaka (0,042%).

Po zbirkama inventiranih, a ne pronađenih predmeta ima:

1. Sakralna zbirka 8 predmeta
2. Zbirka fotografija 102 predmeta
3. Zbirka dokumenata 32

4. Arheološka zbirka 19
5. Etnografska zbirka 28
6. Kulturno povijesna zbirka 18
7. Galerija slika 4

Kako se muzejska građa u više navrata selila iz spremišta u spremište moguće je da su neki predmeti zagubili inventarnu oznaku koje nisu bile čvrsto s njima pridružene, pa su predmeti ponovno inventirani jer su slični s postojećim predmetima i nije ih se moglo razlučiti, što osobito vrijedi za etnografsku zbirku.

Komisija je napravila i popis neinventiranih predmeta zatečenih revizijom muzejske građe. Prema popisima vidljivo je da je ostalo najviše arheološke građe za studijsku zbirku, te će se ta građa još jednom pregledati kako bi se isključila mogućnost da je neki predmet koji je trebao biti inventiran ostao neinventiran s obzirom da uz arheološka iskapanja provedena na Starom gradu Ozlju nije vođena adekvatna popratna dokumentacija. Ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj prihvatio je Zapisnik komisije o provedbi revizije muzejske građe Zavičajnog muzeja Ozalj Zaključkom od 4. siječnja 2021.

6.3. Posudbe i davanje na uvid

Sukladno upitu Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ od dana 31. prosinca 2019. I gospodina dipl. ing. arh. Damira Mancea za uvid u dokumentaciju i projektna rješenja na radovima uređenja, sanacije i adaptacije Starog grada Ozlja koji je u vlasništvu Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“, Zavičajni muzej Ozalj reversom na rok od 15 dana ustupio je sljedeću dokumentaciju:

1. Hortikulturalni projekt Ozalj Stari grad, srpanj 1978. (fascikal)
2. Glavni projekt električnih instalacija dvorca, srpanj 1978. (fascikal)
3. Glavni projekt vodovoda i kanalizacije dvorca, srpanj 1978. (fascikal)
4. Glavni projekt električne instalacije, kotlovnice i ventilacije, srpanj 1978. (fascikal)
5. Projekt kotlovnice, grijanja, ventilacije, vodovoda i kanalizacije u kotlovnici i kanalu. (pretovarna rampa- spremnik dvorac – Ozalj), srpanj 1978. (fascikal)
6. Dokumentacija sanacije grada Ozlja 1982.-1985. (RZH projekti) (arhivska kutija)
7. Stari grad Ozalj, Žitnica, 1992. (arhivska kutija)
8. Projekti Consalting Conex d.o.o. (arhivska kutija)
9. Adaptacija dvorca Ozalj 1997.-1998. (arhivska kutija)
10. Stari grad Ozalj, grupa radova, kapela 1998.-2000. (arhivska kutija)

11. Troškovnici za interventne i dodatne radove popravka 2006. (fascikal)
12. Bedemi, statička sanacija ulazne kule, postavljanje stuba i popravak krova istočnog krila 2006. (fascikal)
13. Projekt sanacije – južno krilo obnova krovišta (Stari grad Ozalj, prosinac 2006. (fascikal)

Dokumentaciju je preuzeo 2. siječnja 2020. gospodin Danijel Stanković i vratio 17. siječnja 2020.

Posuđeni su također predmeti iz arheološke zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj Gabrijeli Perhaj radi kemijske analize na uzorcima slikane keramike radi znanstvenog istraživanja i pisanja diplomskog rada.

Popis predmeta:

1. Ulomak keramike, inv.br. 2121 b
2. Ulomak keramike, inv. br. 2121 d
3. Ulomak keramike inv. br. 2124

Predmeti su posuđeni 23. siječnja 2020., a vraćeni 9. ožujka 2020.

Iz Galerije slika Zavičajnog muzeja Ozalj gospodinu Željku Brguljanu za izložbu u Šibeniku koja je otvorena 6. lipnja 2020 posuđena su dva kolaža.

Popis predmeta po inv. br.:

1. Željko Brguljan, *Osluškivanje II*, kolaž, 2017., 41x31 cm, INV. 2704. ZMO
2. Željko Brguljan, *Pogled IV*, kolaž, 2017., 41x31 cm, INV. 2705. ZMO

Predmete je preuzeo gospodin Martin Ladika 12. svibnja 2020. i vratio 6. kolovoza 2020.

Iz knjižnice Zavičajnog muzeja Ozalj firmi Radar d.o.o za provođenje likovnih radionica u sklopu Štrudla festa, posuđene su sljedeće knjige.

1. Slava Raškaj, Hrvatski velikani, Privlačica 2018., INV. br. 2626.
2. Govor cvijeća, poema o Slavi Raškaj, Fabijan Lovrić, Verlag „LIJEPA NAŠA“, 2004.,

INV. br 2603

3. Slava Raškaj, retrospektiva, Galerija Klovićevi dvori, 2008, INV.br. 2740.
4. Poznata i nepoznata Slava, POU, ZMO; 2000, INV.BR. 2627.
5. Slava Raškaj uz 100 obljetnicu smrti., POU, ZMO,2006, INV. br 2628.
6. Šest šetnji Slave Raškaj, Mala zvona, 2019., INV. br. 3264.
7. Iz Pokupske baštine, Jana Mihalić, GMK, 2015., INV. br. 2826
8. Novi život drevnog umijeća, Jana Mihalić, GMK, 2013. INV br. 2683.

Posudba je trajala od 17. kolovoza do 25. rujna 2020.

Uvid u građu zatražila je 2. studenog 2020. Lucija Kapčić, radi izrade seminarskog rada na Filozofskom fakultetu u Rijeci, smjer povijest umjetnosti.

Predmeti koji su dani na uvid su:

INVBR 3616, Pismo Slave Raškaj

INVBR 2992, Molba za sufinanciranje željezničke karte Slave Raškaj

INVBR 3591, 3603, Pisma Paule Fitz rođene Raškaj

INVBR 3746 Adresa Bele Čikoš Sesije

INVBR 3565, 3566, 3567, 3609, 3610, 3611, 3612 Pisma Jurja Raškaja

INVBR 3614 Uspomena na vjenčanje Jurja i Aleksandre Raškaj

INVBR 3615 Fotografija Jurja i Aleksandre Raškaj

6.4. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

Ab ovo, od gudovačke pisanice do europskih uskrasnih tradicija, zbornik radova, Gradski muzej Bjelovar, 2020.

✘ Miroslav Razum: PISANICE PRIJE PISANICA - PREGLED NALAZA UKRAŠENIH JAJA U ARHEOLOŠKOM KONTEKSTU

✘ Stjepan Bezjak: KOTAČKANJE –TRADICIJSKA USKRSNA IGRA U ZADOBARJU

Vojna povijest, magazin za vojnu povijest Večernjeg lista , broj 108.; Ozljani u obrani domovine – ratni put 3. Bojne 129. Brigade Hrvatske vojske, Željko Juriša, 3. ožujka 2020.

Uzvodno Kupom – izložba Sisačke udruge likovnih umjetnika „SULIKUM“; deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak

Izložba pejzaža Tihomira Razuma; deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak

In Memoriam Branka Kopeti „Jedra života“; deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak

Heraldička obilježja grbova DBHZ; deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak, Zvonimir Gerber

Vijenac, književni list za umjetnost, kulturu i znanost, godište XXVIII, broj 696, „Ljubav ustraje čak i u doba korone“, članak; Bogdan Bošnjak, Stjepan Bezjak, 5. studenog 2020.

6.5. Stručno usavršavanje

U 2020. godini stručni ispit za kustosa položio je Željko Juriša, koji je primljen u muzej kao muzejski pedagog no izmjenama Zakona o muzejima (NN 61/18, 98/19), te Pravilnika o stručnim muzejskim zvanjima i drugim zvanjima u muzejskoj djelatnosti te uvjetima i načinu njihova stjecanja (NN 104/2019), temeljno muzejsko zvanje je kustos. Željko Juriša i dalje će u muzeju obavljati pedagoške aktivnosti i u tom smislu eventualno stjecati viša stručna muzejska zvanja. Također svi djelatnici muzeja redovito su prisustvovali online radionicama u organizaciji MDC-a.

6.6. Stručna pomoć i konzultacije

- Stručna suradnja s MDC-om, muzejima, muzejskim društvima, Konzervatorskim odjelom Karlovac, Konzervatorskim odjelom Zagreb
- Stručna suradnja sa školom Slava Raškaj Ozalj, DND Ozalj, i Dječjim vrtićom Zvončić Ozalj u sklopu muzejsko-pedagoških aktivnosti
- Stručna pomoć KUD-u Ključ Trg
- Stručna pomoć ozaljskim likovnim amaterima
- Stručna pomoć studentima oko pisanja diplomskog i seminarskog rada, te pripremanja ispita

- Stručna suradnja s Knjižnicom i čitaonicom Ivana Belostenca Ozalj, Pučkim otvorenim učilištem Katarina Zrinska Ozalj, Ogrankom Matice hrvatske u Ozlju, Gradskim muzejom Karlovac, Gradskim muzejom Bjelovar
- Stručna suradnja s Maticom hrvatskom i HAZU-om
- Suradnja s magazinom Vojna povijest
- Suradnja sa Sisačkom udruge likovnih umjetnika „SULIKUM
- Konzultacije o umjetničkim djelima Slave Raškaj, i ostalim djelima i predmetima privatnih vlasnika.

6.7. Informatički poslovi muzeja

Muzej koristi programsku bazu podataka M++. Cilj je u narednoj godini prijeći na noviju programsku bazu.

Zbog nemogućnosti kupnje programa K++, knjižna građa upisuje se u Excel tablicu radi lakšeg pregleda građe.

Zavičajni muzej Ozalj aktivan je na društvenim mrežama Facebook, Instagram i Twitter

7. IZLOŽBENA DJELATNOST

Naziv izložbe: ***Uzvodno Kupom – izložba Sisačke udruge likovnih umjetnika „SULIKUM“***

Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj

Vrijeme trajanja: 15. veljače 2020. – 15. ožujka 2020.

Autor stručne koncepcije: Stjepan Bezjak

Autor postava: Stjepan Bezjak

Opseg: 42 rada, dvadeset i dvoje autora

Tema: Okupljanje šarolikog društva individua na jednoj zajedničkoj ideji, održavanje kontinuiteta druženja i zajedničkog rada, preživljavanje nestašica materijala i prostora, manjka razumijevanja, ponekad otvorene netrpeljivosti, u zajedničkom nazivniku nose jedno ime – entuzijizam. Ime hranjeno razumijevanjem tiska i elektronskih medija, dobrohotnošću pojedinih čelnika Grada Siska i Sisačko-moslavačke županije, moralnom i materijalnom potporom pojedinaca, osobnom ambicijom članova, zalaganjem i žrtvovanjem pojedinih članova, ukupno – pozitivnim ozračjem u konačnici, jer i kritike, oljuštene od malicioznosti, egoistične zatvorenosti u “svoj atar” i sitnodušje, pomagale su rastu i opstanku udruge SILIKUM. Udruge koja je dosanjana od pojedinaca i entuzijasta 22. prosinca 1993. godine.

Udruga SULIKUM djeluje 27 godina, broji 25 članova. Brojne pojedinačne i skupne izložbe, likovne kolonije, aukcije i donacije postavile su ih kao vidljive nositelje kulture Grada Siska. Uz likovnu aktivnost institucionalno školovanih slikara i skulptora, u udruzi djeluju i slikari i skulptori samouci.

Izložba kojom se SULIKUM predstavio u Ozlju, „započeta“ je mailom Dalibora Gotala u veljači 2019. i polako je osmišljena i ostvarena u dogovoru s predsjednikom udruge Jovom Radmanovićem. Izložba naziva „Uzvodno Kupom“ predstavlja 42 rada, dvadesetdvoje autora i člana udruge SULIKUM. Ovi radovi jednim dijelom neodoljivo podsjećaju na radove autora koji su sudjelovali u Ozlju na brojnim likovnim kolonijama Slave Raškaj i bili oduševljeni rijekom Kupom, koja zapravo spaja svojim tokom Ozalj i Sisak. Promatrajući radove članova SULIKUM-a jednostavno dolazite do zaključka da nastaju u području koje je obilježeno vodom, njenom snagom i bistrinom, stvaralačkom lucidnošću. Postavljeni u prostor uz Kupu u Starom gradu Ozlju, oni se sjedinjuju s ambijentom i doprinose cjelovitom ozračju koji prirodno i povijesno spaja Sisak i Ozalj i upravo zbog toga ovakav naziv izložbe se nametnuo kao logičan izbor. Cvjetni, sakralni, i pejzažni motivi dominirali su izložbom s ponekim modernističkim iskorakom, koji se vrlo lijepo uklopio u zajednički svijet ove izložbe.

Korisnici: šira javnost

zavičajni
muzej Ozalj

poziva Vas na otvorenje izložbe

„Uzvodno Kupom“

15. veljače – 15. ožujka 2020.

Sisačke udruge likovnih umjetnika
„SULIKUM“

Otvorenje izložbe:

15. veljače 2020. u 18:00 sati

u galerijskom prostoru Zavičajnog muzeja Ozalj

Naziv izložbe: *Izložba pejzaža Tihomira Razuma*

Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj

Vrijeme trajanja: 6. lipnja 2020. – 26. srpnja 2020. (izložba je bila planirana za ožujak 2020 i mjesec Slave Raškaj, no zbog epidemije virusa COVID-19 odgođena je za lipanj i srpanj 2020.)

Autor stručne koncepcije: Stjepan Bezjak

Autor postava: Stjepan Bezjak, Tihomir Razum

Opseg: 45 radova

Tema: Slikarstvo Tihomira Razuma usmjereno je na doživljajni *input* samog pejzažnog prizora, gdje kompozicija naglašava promjenjivost viđenog. Na klasični impresionistički slikarski uzus kojeg je njegovala i Slava Raškaj usmjeren ka realističkom ambijentalnom, *En plein air* slikarstvu, autor dodaje nerealističke elemente kojima se naglašavaju raspoloženja u određenom mjestu u određeno vrijeme, npr. na morskoj obali u smiraj dana.

Nerealistički elementi definirani su osvjetljenjem, grubo toniranim namazom boje ili namjernom nepreciznošću autora. Slikovni *spiritus* stoga je obojan duhovnim darovima: razumijevanja, blagosti i spokoja. Modernost se najviše očituje u prikazima pojedinih elemenata pejzažnog prostora, kao što su prikazi agave, masline, oraha, te u pojedinim mrtvim prirodama gdje autor balansira između kompozicijske i tonske dekonstrukcije i klasičnih pariških uzora. Vizija kolorističkog totaliteta kakvu posjeduje autor omogućuje mu specifične slikarske sadržaje dodatno emocionalno produbiti što i sam ističe za svoje radove.

Za svakog promatrača i posjetitelja ove izložbe potrebna je bila određena vremenska i prostorna distanca od samih slika, u istoj mjeri koliko je autor njoj blizak, kako bi se doživjela u potpunosti. Definirati osjećaj, impresiju, ambijent u slikarskoj formi cilj je mnogih autora, ali malo autora posjeduje dovoljnu količinu *empatije* prema prostoru kao Tihomir Razum, što mu zasigurno pomaže u njegovom izričaju bilo da radove stvara u ateljeu ili na morskom žalu. Korisnici: šira javnost

ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ
47280 OZALJ
Cesta Zrinskih i Frankopana 2
Tel.: 047/732-271
E-mail: muzo@ka.t-com.hr

Radno vrijeme:
ponedjeljak-petak:
8-16 sati (zimsko), 8-20 sati (ljetno)
vikendima, praznicima i blagdanima:
10-16 sati (zimsko), 10-20 sati (ljetno)

Nakladnik:
Zavičajni muzej Ozalj

Za nakladnika:
Stjepan Bezjak

Postav izložbe:
Stjepan Bezjak, Tihomir Razum

Trajanje izložbe:
Izložba pejzaža Tihomira Razuma
6. lipnja 2020. – 26. srpnja 2020.

Tekst:
Stjepan Bezjak

Grafičko oblikovanje i tisak:
GLOART

Naklada:
200 primjeraka

Izložba pejzaža
TIHOMIRAZUMA
6. lipnja – 26. srpnja 2020.

Naziv izložbe: **In Memoriam Branka Kopeti** *Jedra života*

Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj

Vrijeme trajanja: 22. kolovoza 2020. – 4. listopada 2020.

Autor stručne koncepcije: Stjepan Bezjak

Autor postava: Stjepan Bezjak

Opseg: 45 radova

Tema: Ponekad je teško napisati smislen tekst o stvaralaštvu osobe koja nije među nama, a ipak živi kroz svoje radove. Kada sam prvi i nažalost jedini puta uživo razgovarao s Brankom Kopeti, osjetio sam veliku ljubav i ponos prema vlastitom postignuću kojeg prati želja za savršenstvom koju svaki autor, bilo književnik, slika, kipar...mora imati. Samog razgovora se osim formalnih stvari koje smo razgovarali u vezi izložbe, iskreno baš i ne sjećam, jer su mi misli odnijeli radovi obješeni po cijelom stanu. Gledao sam u jedra koja su mi se činila u prvi mah „neprirodna“ jer svaki pramac juri prema promatraču, dok je neki općenitiji očekivani smjer da očekujete idilični pogled prema krmu i jedrima koje se gube na obzoru. Ta neočekivana perspektiva djeluje odlično u svim djelima Branke Kopeti neovisno da li se radi o jedrima, koja s pučine donose promjenu, ili o sakralnim, arhitektonskim, pejzažnim motivima. Neočekivana je za svakog tko se prvi puta susreće s njenim radovima, i upotreba lima, koji donosi minuciozni i perfekcionistički kiparski duh u radove koji već sami odišu sakralnim i baroknim navadama. Te prakse prenose se na radove Branke Kopeti u povijesnom izravnom kontekstu, kroz upotrebu npr. glagoljice, elemenata spomeničke baštine, arhitekture, običaja, koji doprinose dualnosti između povijesnog i moderniziranog ambijenta slike. Zbog te ambijentalnosti radovi Branke Kopeti posebno pristaju galerijskom prostoru smještenom u zidinama Starog grada Ozlja.

Reljefnost u radovima autorice nije postignuta samo upotrebom i uobličavanjem lima, već i florealnim motivima koji „rastu i izdižu se“ iz plošnosti slika. Svi elementi koje možemo vidjeti u njenom slikarstvu govore nam da je uvijek imala vjetar u krmu s kojim je znala vrlo dobro upravljati, vjetar koji je bio plodonosan (41 samostalna izložba i mnoštvo skupnih), koji je vukao prema naprijed, osvrćući se na ono lijepo povijeno od čega odlazi, što čini temeljnu slojevitost svakog rada i estetski sadržaj stvaralaštva Branke Kopeti.

Ovu izložba ostvarena je u galerijskom prostoru Zavičajnog muzeja Ozalj s velikom zahvalnošću prema obitelji i prijateljima autorice koji su pomogli da se ova izložba održi. *Jedrima života* pokušali smo oživjeti uspomenu na autoricu i slaviti njen stvaralački opus.

Korisnici: šira javnost

Naziv izložbe: ***Kulinarstvo i etnografija***

Mjesto održavanja i prostor: Etno park Ozalj

Vrijeme trajanja: 4. rujna 2020. – 31. prosinca 2020.

Autor stručne koncepcije: Miroslav Razum

Autor postava: Stjepan Bezjak, Miroslav Razum

Opseg: 72 predmeta

Tema: Kulinarstvo i etnografija je izložba koju je za otvorenje Štrudlafesta 2020. pripremio dokumentarist Miroslav Razum koristeći predmete iz naše etnografske zbirke, stare zapise iz ozaljskog kraja, recepte tete Zdenke Stupić, recepte iz sela Trg, priče o vinu iz Vivodine i Vrhovca, a izložba je svjedočanstvo i o tome kako je i zašto Ivan Belostenac zapisao prvi recept u Hrvatskoj.

Korisnici: šira javnost

Naziv izložbe: Heraldička obilježja grbova DBHZ

Mjesto održavanja i prostor: galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj

Vrijeme trajanja: 17. listopada 2020. – 22. studenog 2020. (izložba je ostala otvorena do 31. prosinca 2020. radi strožih mjera zbog epidemije virusa COVID-19)

Autor stručne koncepcije: Zvonimir Gerber

Autor postava: Stjepan Bezjak

Opseg: 108 reprodukcija grbova, 12 originalnih predmeta iz kulturno-povijesne zbirke muzeja

Tema: Družba "Braća Hrvatskoga Zmaja" je hrvatsko bratstvo i kulturna udruga utemeljena na načelima prijateljstva, dragovoljnosti, kolektivnog rada i odlučivanja, sa svrhom čuvanja i obnavljanja hrvatske kulturne baštine i oživljavanja uspomene na događaje iz hrvatske prošlosti i zaslužne Hrvate. Družba je utemeljena 16. studenoga 1905. godine u Zagrebu od strane Emilija pl. Laszowskog i Velimira Deželića starijeg. U razdoblju NDH Družba je bez znanja članstva pretvorena u državnu ustanovu pod nazivom "Viteški Red Hrvatskoga Zmaja". 1945. godine ponovo uspostavljena u starom svojstvu, ali je 4. ožujka 1946. zabranjen rad Družbe i oduzeta joj je cjelokupna imovina. Stari grad Ozalj, bez okolnih darovanih posjeda oduzet Družbi 1946., je ponovo vraćen uspostavom Republike Hrvatske 1990. godine. Obnoviteljska skupština je održana 23. lipnja 1990. u zagrebačkom Hrvatskom narodnom kazalištu. Družba okuplja kulturne djelatnike bez obzira na podrijetlo, društveni

položaj, zanimanje, svjetonazor, vjeroispovijest, političko uvjerenje ili stranačko opredjeljenje.

Brigom zmajevaca očuvani su posmrtni ostaci Petra Zrinskoga i Frana Krste Frankopana u Bečkom Novigradu i prenijeti u zagrebačku prvostolnicu 1919. godine, podignut je jedinstveni u svijetu spomenik hrvatskoj himni u Zelenjaku 1935., osnovani su u Zagrebu Gradska knjižnica (Knjižnice grada Zagreba), Gradski arhiv (Državni arhiv u Zagrebu), Gradski muzej (Muzej grada Zagreba), Društvo za spasavanje (Hitna pomoć). Spašena su od rušenja Kamenita vrata, gdje je i danas sjedište Družbe. Darovnicom posjednika Thurn-Taxis 1928. godine, stečeni Stari grad Ozalj, namijenjen je zrinsko-frankopanskom kultu. Tu je Družba je osnovala 30. travnja 1930. godine Zrinsko-Frankopanski muzej DBHZ. Družba kao nepolitička, nadstranačka hrvatska kulturna udruga djeluje na čitavom prostoru Republike Hrvatske putem Zmajskih stolova po županijama, pa tako također postoji i Zmajski stol u Karlovcu.

U spomen 90 godina od početka muzejske djelatnosti u Starom gradu Ozlju, u kojem je danas smješten Zavičajni muzej Ozalj, nastavljajući djelatnost Zrinsko-Frankopanskog muzeja, Zmajski stol u Karlovcu je dao poticaj za izložbu "Starih zmajskih grbova", pohranjenih u Zavičajnom muzeju Ozalj. Ti grbovi se dodjeljuju članovima kao osobni zmajski grbovi u skladu s propisanim heraldičkim normama i pod stručnim nadzorom Zmajskoga heraldičkog ureda Družbe. Družba svoje djelovanje i simboliku izvodi iz Reda zmajskih vitezova (*Ordo equestris draconis*), koji je 1408. osnovao hrvatsko-ugarski kralj Žigmund Luksemburški. Red su činili pripadnici visokog europskog plemstva, a osnovan je sa zadaćom obrane kršćanstva od neprijatelja, posebice Osmanlija. Prema Žigmundovu viteškom redu temeljni simbol Družbe je zlatni zmaj zelenih krila koji na leđima nosi crveni križ duž kojega je ispisano zmajsko geslo: *Pro aris et focus – Deo propitio!* (Za žrtvenike i ognjišta, s Božjom pomoći). Zmaj svoj rep obavija oko vrata. Oznaku stvarne ili pretendirane pripadnosti zmajskom redu isticali su velikaši i plemići na širim hrvatskim prostorima još dugo nakon gašenja Žigmundova reda. Suosnivač Družbe Emilij Laszowski bio je vrstan grboslovac te je, shvaćajući snagu i važnost simbola, a sa željom da na taj način obogati i sačuva hrvatsku nacionalnu identitetsku baštinu, osmislio sustav osobnih znakova članova Družbe u obliku zmajskoga grba, izrađenog u skladu s heraldičkim pravilima. Tako svaki redoviti član Družbe ima pravo usvojiti, isticati i rabiti svoj osobni znak u obliku zmajskoga grba, a ta se tradicija u Družbi sačuvala od njezinih najranijih dana do danas. Po narudžbi Družbe i vjerojatno uz smjernice i nadzor Laszowskog, Vjera pl. Bojničić Zamola oslikala je niz grbova, većina kojih je danas sačuvana u kulturno-povijesnoj zbirci Zavičajnog muzeja

Ozalj, manji dio u Hrvatskom državnom arhivu, a jedan je dio vrlo vjerojatno zagubljen odnosno uništen nakon zabrane rada Družbe i konfiskacije njezine imovine.

Grbovi u ozaljskoj zbirci oslikani su na lesonitu odnosno kartonu izrezanom u obliku štita s dodanim oblicima za vrpce s natpisima, odnosno za kacigu s nakitom i plaštem izrezanim od istoga materijala. Te lesonitne/kartonske podloge imaju nekoliko osnovnih oblika, prema tipovima grbova, grbovi koje je Bojničić Zamola izradila za Družbu bojani su tehnikom pastela i ulja u dimenzijama su između 22-18 cm i 52-39 cm. Prikazani su grbovi članova Žigmundova Reda zlatnog zmaja, grbovi plemićkih obitelji rodbinski povezanih sa Zrinskim i Frankopanima ili drugih važnih plemićkih obitelji, a dio ih prikazuje grbove gradova i županija. Od ukupno 349 grbova, najveći dio grbova, njih 241, osobni su zmajski grbovi članova Družbe od 1905. do 1946. Manji dio svih oslikanih grbova izložen je u stalnom postavu Zavičajnog muzeja Ozalj, a većina ih je u njegovom depou.

Zahvaljujući majstorstvu Lidije Maček Stanić grbovi su primjereno restaurirani i zasjali u svojoj punoj ljepoti. Ovom izložbom javnost upoznajemo s ovim vrijednim artefaktima koji se čuvaju u muzejskim depoima. Zmajski grbovi jedna su od najstarijih tradicija Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja”, koju njezini članovi njeguju u svim vremenima i za svih uprava. Oni iskazuju osobnost pojedinoga člana zmajске Družbe, i čine važan dio hrvatske heraldičke baštine. Svjesni važnosti razvoja simboličkoga nacionalnog identiteta, članovi Družbe usvajanjem svojih osobnih grbova pridonose razvoju ovoga elementa nacionalnoga identiteta tim više jer se Zmajска heraldika može postaviti uz bok najkvalitetnijim korpusima heraldičke baštine drugih europskih naroda.

Korisnici: šira javnost

zavičajni
muzej Ozalj

Poziva Vas na otvorenje izložbe
Heraldička obilježja grbova DBHZ

u galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
17. listopada 2020.
u 19:00 sati

Izložba je ostvarena uz pomoć i na inicijativu
Zmajskog stola u Karlovcu
Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“

Izložba ostaje otvorena od:
17. listopada 2020. - 22. studenoga 2020.

8. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

8.1 Tiskovine

- plakat izložbe *Uzvodno Kupom – izložba Sisačke udruge likovnih umjetnika „SULIKUM“*
- pozivnica izložbe *Uzvodno Kupom – izložba Sisačke udruge likovnih umjetnika „SULIKUM“*
- deplijan izložbe *Uzvodno Kupom – izložba Sisačke udruge likovnih umjetnika „SULIKUM“*
- plakat izložbe *Izložba pejzaža Tihomira Razuma*
- pozivnica izložbe *Izložba pejzaža Tihomira Razuma*
- deplijan izložbe *Izložba pejzaža Tihomira Razuma*
- plakat izložbe *In Memoriam Branka Kopeti Jedra života*
- pozivnica izložbe *In Memoriam Branka Kopeti Jedra života*
- deplijan izložbe *In Memoriam Branka Kopeti Jedra života*
- plakat izložbe *Heraldička obilježja grbova DBHZ*
- pozivnica izložbe *Heraldička obilježja grbova DBHZ*
- deplijan izložbe *Heraldička obilježja grbova DBHZ*
- plakat izložbe *ozaljskih likovnih amatera „Granice“*
- deplijan izložbe *ozaljskih likovnih amatera „Granice“*

9. EDUKATIVNA DJELATNOST

9.1. Vodstva

Tijekom cijele 2020. godine Zavičajni muzej Ozalj organizirao je stručna vodstva po Starom gardu Ozlju, Zavičajnom muzeju Ozalj i Etno parku Ozalj za različite skupine posjetitelja. Zavičajni muzej Ozalj nastavio je s već uhodanom rutom za turiste „Teslinim svjetlom Tragovima Slave Raškaj“. Nažalost vodstva za predškolske, školske, studentske grupe su izostala radi pandemije COVID-19.

9.2. Radionice i igraonice

U sklopu Štrudlafesta 12. rujna 2020., Miroslav Razum i Stjepan Bezjak pripremili su za posjetitelje u Etno parku Ozalj besplatnu gastro radionicu „*Kuharstvo u srednjem vijeku*“. Na radionici pripremao se kompot od jabuka, kompost od voća i povrća, pohane jabuke i fileki (tripice) koristeći namirnice i začine sukladno receptima iz srednjevjekovnih kuharica, te sukladno danas poznatim podacima što se i kako pripremalo u srednjem vijeku.

9.3. Ostalo

Noć muzeja 31. siječnja 2020.

Program:

18:00 – 19:00 PREDAVANJE: MUZEJSKA DJELATNOST U STAROM GRADU OZLJU OD 1930.-2020.

19:00 – 20:00 PREDAVANJE: ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA ZAVIČAJNOG MUZEJA OZALJ U 2019. GODINI

20:00 – 23:00

ORGANIZIRANO STRUNO VODSTVO SVAKIH SAT VREMENA

Zavičajni muzej Ozalj za Noć muzeja 2020 obilježio je 90 godina od početka muzejske djelatnosti u Starom gradu Ozlju u kojem je danas smješten Zavičajni muzej Ozalj. Muzejska djelatnost u Starom gradu Ozlju započela je 1930. godine kada je osnovan Zrinsko-Frankopanski muzej Družbe "Braća Hrvatskoga Zmaja" koji se sastojao od 4 dijela: Zrinsko-Frankopanske povijesne građe, galerije slika domaćih i stranih slikara, hrvatskih grbova i zastava, arhiva s preko 20 000 različitih dokumenata i knjižnice s preko 7000 knjiga. Nakon Drugog svjetskog rata dio predmeta stavljen je na raspolaganje "Društvu prijatelja Ozlja" koje

je predmete sačuvalo i od njih započelo stvarati fundus današnjeg Zavičajnog muzeja Ozalj utemeljenog 1971. Godine (29. travnja).

Muzejski pedagog mag. hist. et. educ. geo. Željko Juriša, pripremio je za Noć muzeja 2020. godine predavanje koje se fokusiralo na muzejsku građu koja se čuva u Zavičajnom muzeju Ozalj, a zapravo je u Starom gradu od 1930. godine nadalje vođena kao dio muzejske zbirke DBHZ, Društva prijatelja Ozlja i na kraju do danas Zavičajnog muzeja Ozalj.

Arheolog dr. sc. Miroslav Razum pripremio je za Noć muzeja 2020. predavanje o arheoloških istraživanjima Ozaljske špilje u 2019. i prvim rezultatima tih istraživanja koja pokazuju da je Ozaljske špilja vrijedan arheološki lokalitet koji potvrđuje kontinuitet života na ozaljskom prostoru od 7000 godina. Predavanje se osvrnulo i na rekognosciranje općina Kamanje, Žakanje i Ribnik u 2019. godini.

25. Edukativna muzejska akcija LJUBAV, 22. listopada 2020. u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ivana Belostenca Ozalj

U četvrtak, 22. listopada 2020. u 18 sati u Gradskoj knjižnici i čitaonici Ivana Belostenca Ozalj. Djelatnici Zavičajnog muzeja Ozalj, Željko Juriša, Miroslav Razum i Stjepan Bezjak održali su kratka predavanja na temu ljubavi: "Svadbene običaji ozaljskog kraja", "Ljubav na dvoru Zrinskih" i "Ljubavna poezija F. K. Frankopana". Predavačima iz Zavičajnog muzeja Ozalj pridružila se nadarena autorica Jasna Pavlović čija je priča "Škrinja ljubavi" na ovogodišnjem natječaju "Moje drago serce" zavrijedila posebnu pohvalu povjerenstva za vrednovanje. Jasna Pavlović pročitala je svoju pohvaljenu priču i bila je to ekskluzivna prilika da je publika čuje jer priča će u zbirci biti objavljena tek po završetku idućeg natječaja "Moje drago serce".

Ovaj program održan je 22. listopada 2020., jer zbog pandemije COVID-19 nije bilo moguće organizirati ga za vrijeme od 18. travnja do 18. svibnja 2020. Ovaj susret posvećen ljubavi zajednički su organizirali Zavičajni muzej Ozalj, Ogranak Matice hrvatske u Ozlju i Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca Ozalj.

Na 25. Edukativnoj muzejskoj akciji s temom Ljubav prisutnima je ispričana tema pod naslovom *Svadbene običaji ozaljskog kraja* koja je rađena na temelju usmenim svjedočanstava mještana s područja grada Ozlja te od ranije prikupljenih zapisa. Temu je obradio muzejski pedagog Željko Juriša. Kroz predavanje napravljen je prostorni i vremenski presjek najvažnijih običaja vezano za svadbene dan, ali i sve ono što je mjesecima prije i tjednima nakon uslijedilo prije vrhunca, a to je čin vjenčanja dvoje mladih. Mlađi su se upoznali, a stariji i prisjetili običaja pripreme miraza i njezinog transporta do mladoženje, što se sve događalo na svadbene dan, tko su bili prisutni, ali i s arhaičnim izrazima koji se danas ne koriste (dota, šemer, rastok). Predavanje je popraćeno brojnim originalnim fotografijama mladenaca i događanja vezano za vjenčanje. Na kraju je dan osvrta na očuvanje nematerijalne kulturne baštine kroz brojne udruge (KUD) i institucije (muzej) koji nastoje sačuvati ovaj dio prošlosti od zaborava.

Kustos Stjepan Bezjak u predavanju „Ljubavna poezija F. K. Frankopana“ predstavio je ljubavne pjesme iz *Gartlica* i to pjesme koje su se uglavnom smatrale do 20 stoljeća suviše erotskima i lascivnima kao što su *Divojka krčmarka zna voliti i Vrime prohodi, prilika vazdar ne dohodi*. Tijekom predavanja prikazan je ulomak iz dokumentarnog filma HRT-a Čedomila Šimića Frankopani-Vitezovi pera i mača, te su recitacije pjesama popraćene glazbom renesanse koja je dijelom služila i kao inspiracija Frankopanu za svoja lirska ostvarenja.

Sklapanje braka u vrijeme srednjeg i ranog novog vijeka, bio je složen proces, koji se prilično razlikovao od današnjih običaja o kojemu je predavanje pripremio arheolog i muzejski dokumentarist Miroslav Razum. Glavne odrednice onovremenog braka, kao što su odabir bračnog partnera, zaruke, miraz, vjenčanje i bračni život prikazani su kroz zanimljive primjere iz života pripadnika obitelji Zrinski, a također i pripadnika obitelji Frankopan. Tako na primjeru vjenčanja Petra Zrinskog i Ane Katarin Frankopan možemo vidjeti da su svadbe znale trajati i po tri dana, ili na primjeru miraza Beatrice Frankopan, da se isti znao sastojati od čak 74 grada i trgovišta. Upravo o visini i sastavu miraza imamo najviše podataka, te bi se moglo smatrati da se brak u to doba skoro uvijek više bazirao na materijalnom interesu nego na ljubavi. Brakovima su se utjecajne obitelji pokušavale međusobno povezati, a razvrgnute zaruke su znale biti uzrok neprijateljstava među pojedinim obiteljima, tako da su brakovi posredno utjecali i na tadašnje političke prilike. No, iz oproštajnog pisma Petra Zrinskog upućenog Ani Katarini Frankopan, po početnim riječima poznatom kao “Moje drago serce” godine ili priče o dobrovoljnom zatočeništvu Apolonije Lang kako bi bila uz svog supruga Krstu Frankopana, može se ipak zaključiti i da su u tim vremenima braka iz interesa, postojali i iskreni iskazi ljubavi.

10. ODNOSI S JAVNŠĆU

10.1 Press

Dopisi o događanjima u muzeju šalju se svim medijima na karlovačkom području, a kada je neki događaj od većeg značaja obavijeste se i mediji na nacionalnoj razini. Lokalna Trend TV bila je na nekoliko ovogodišnjih izložbi (Izložba pejzaža Tihomira razuma, In Memoriam Branka Kopeti Jedra života) i reportaže o tome prikazane su u njihovom Dnevniku, a kasnije i na Youtube kanalu, izložbe prati i Trend radio, radio Mrežnica, Kaportal, Karlovački tjednik...Posebnu pažnju mediji su posvetili arheološkim istraživanjima na Sveticama te je o tome napravljeno nekoliko priloga.

10.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

U emisiji Gost dana Trend radija Stjepan Bezjak ravnatelj Zavičajni muzeja Ozalj i Lidija Žganjer Gržetić koordinatorica Štrudla festa najavili su 3. Rujna Štrudlafest i događanja diljem Ozlja i županije vezana uz Štrudla fest. Trend televizija popratila je reportažama događanja u Etno parku Ozalj vezano za Štrudla fest, te su snimljena dva priloga o arheološkim istraživanjima kripti Crkve Rođenja Blažene Djevice Marije na Svecicama.

U emisiji Sunčani sat Hrvatskog radija Stjepan Bezjak najavio je događanja u Etno parku u sklopu Štrudla festa (izložba *Kuharstvo i etnografija*, gastro radionicu kuharstvo u srednjem vijeku i *Štrudlajazz koncert* DJ jazz kvarteta)

10.3. Koncerti i priredbe

Zavičajni muzej Ozalj i POU Katarina Zrinska – Ozalj organizirali su dana 23. srpnja 2020. koncert Zagrebačkih solista (u sastavu: Sreten Krstić - koncertni majstor, Krunoslav Marić, Saki Kodama, Davor Philips, Ivan Novinc, Mislav Pavlin – violine, Hrvoje Philips, Marko Otmačić – viole, Smiljan Mrčela, Jasen Chelfi – violončela, Mario Ivelja – kontrabas), u Ozlju, na terasi Starog grada Ozlja (Cesta Zrinskih i Frankopana 2) koji je financiran od Ministarstva kulture Republike Hrvatske uz potporu Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“

Zavičajni muzej Ozalj
&
Pučko otvoreno učilište Katarina Zrinska - Ozalj

POZIVAJU VAS NA

KONCERT ZAGREBAČKIH SOLISTA

ZAGREBAČKI
SOLISTI

23. srpnja 2020. u 19:30 sati
na terasi Starog grada Ozlja

NEZAVISNA
TRIZIŠKA
KULTURNA
PROMETNA
AGENCIJA
OZALJ

Zavičajni muzej
Ozalj

Koncert je realiziran uz podršku Ministarstva kulture Republike Hrvatske
i uz podršku Društva „Braća Hrvatskoga Zmajaja“
koja je za ovu prigodu besplatno osigurala prostor Starog grada Ozlja

10.4. Djelatnost klubova i udruga

Zavičajni muzej Ozalj ima odličnu suradnju s udrugama i KUD-ovima s područja Grada Ozlja i šire. Tu treba istaknuti suradnju s, KUD-om „Ključ“ iz Trga, te povijesnom folklornom skupinom KUD-a Katarina Zrinski. Zavičajni muzej Ozalj surađuje i s drugim udrugama kao što su: Likovna udruga Angelico '09 iz Zagreba, Popovačka udruga likovnih stvaralaca „Moslavački štrk“, SILIKUM Sisak, pojedinim članovima DBHZ i članovima Zmajskog stol u Karlovcu.

11. MARKETINŠKA DJELATNOST

U 2020. godini nastavljeno je s izradom novih banera, povijesnih razglednica, suvenira, šalica, vrčeva, zvončića, cigli Theodora Batthyannya, razglednica i magneta s motivom Starog grada Ozlja i autoportretom te slikama Slave Raškaj iz fundusa muzeja. Za potrebe promocije koristimo našu Facebook, Instagram i Twitter stranicu kao i službenu stranicu Grada Ozlja i TZP Kupa.

12. UKUPAN BROJ POSJETITELJA 2020. GODINE

TIP POSJETITELJA	STALNI POSTAV	POVREMENE IZLOŽBE	MUZEJSKE IZLOŽBE U DRUGIM SREDINAMA	IZDVOJENE ZBIRKE I LOKALITETI	UKUPNO STALNI POSTAV + IZLOŽBE	EDUKACIJSKI PROGRAMI	MANIFESTACIJE, OTVORENJA, PROMOCIJE, AKCIJE I DRUGI PROGRAMI (navesti koji)	NOĆ MUZEJA	MEĐUNARODNI DAN MUZEJA	UKUPNO	UKUPAN BROJ POSJETITELJA
ODRASLI (pojedinačni posjet)	2.250	264	0	100	2.614	50	213	195	7	465	3.079
KARTA S POPUSTOM POJEDINAČNI POSJET (djeca, mladi, umirovljenici,...)	848	45	0	36	929	12	24	53	2	91	1.020
GRUPE - odrasli (broj osoba)	54	0	0	0	54	0	0	0	0	0	54
GRUPE - predškolski uzrast (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
GRUPE - osnovna škola (broj osoba)	81	0	0	0	81	0	0	0	0	0	81
GRUPE - srednja škola (broj osoba)	9	0	0	0	9	0	0	0	0	0	9
GRUPE - studenti (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA (broj osoba)	15	0	0	0	15	0	0	0	0	0	15
OBITELJSKA ULAZNIKA (broj osoba)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
STRANI TURISTI (pojedinačno i grupno)	32	0	0	0	32	0	0	0	0	0	32
BESPLATAN ULAZ (od ukupnog broja)	135	309	0	67	511	62	237	248	9	556	1.067
UKUPNO:	3.289	309	0	136	3.734	62	237	248	9	556	4.290

Što se tiče posjećenosti muzeja podaci za ostale manifestacije odnose se na programe Štrudlafest i Teslinim svjetlom tragovima Slave Raškaj (237 osoba).

Online posjećenost hrvatskih muzeja i zbirki u 2020. godini - društvene mreže i video kanali ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ

	Broj pregleda	Broj pratitelja	Broj lajkova	Broj komentara	Broj dijeljenja sadržaja	Ukupno
Facebook	19300	1516	1499	320	418	23053
Instagram	102	86	7	0	0	195
Twitter	60	35	3	0	0	98
TikTok	0	0	0	0	0	0
Ostalo – društvene mreže (upisati koja)	0	0	0	0	0	0
YouTube	0	0	0	0	0	0
Vimeo	0	0	0	0	0	0
Ostalo – video kanali (upisati koji)	0	0	0	0	0	0
Ukupno	19564	1637	1509	320	418	23346

13. FINANCIJE 2020. godina

13.1 Izvori financiranja

Grad Ozalj: 92,546 % (718.717,73 kuna)

Vlastita sredstva Zavičajnog muzeja Ozalj (ulaznice, suveniri, stručna vodstva):

7,453 % (57.880,00 kn)

Ministarstvo kulture RH: 0% (0,00 kuna)

Županija : 0 % (0,00 kuna)

UKUPNO PRIHODA U 2020.: 776.597,73 kuna

UKUPNO RASHODA U 2020.: 790.504,10 kuna

Višak iz prethodnih godina: 9.139,84 kuna

VIŠAK/MANJAK + NETO FINANCIRANJE + RASPOLOŽIVA SREDSTVA

IZ PRETHODNIH GODINA: - 4.766,53 kuna

Nenaplaćena potraživanja na dan 31.12.2020. godine iznose 51.768,98 kuna, a sastoje se od sljedećih potraživanja:

Potraživanja od Grada Ozlja za prihode uplaćene u proračun:

6526 – Ostali nespomenuti prihodi	26.890,00
16721 – Potraživanja za ph. Proračunskih korisnika upl. u pror.	39.778,98
167211 – Ulaznice (10.319,79)	
167212 – Roba (29.459,19)	

16911 – Ispravak vrijednosti potraživanja -14.900,00

UKUPNO: 51.768,98

13.2. Investicije (206,435,00 kuna = 26,581% financijskog plana)

Popravak alarma i vatrodjave: 51.685,00 kuna

Otkup slike Slave Raškaj „Jezero s vodopadom: 35.000,00 kuna

Etno park Ozalj proširenje: 107.000,00 kuna

Arheološka istraživanja Svetice: 12.750,00

14. OSTALO

Zavičajni muzej Ozalj i dalje ima iste probleme s infrastrukturom koje navodimo detaljno od 2017. godine, te ih stoga nećemo ponovno nabrajati jer su svima poznati, a koji su rezultat odnosa Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ prema rješavanju istog, ali i nekomunikacije i nekoordiniranosti s najmoprimcem i osnivačem muzeja Gradom Ozljem (problem najma još nije riješen). Dodatni problem je šteta uzrokovana potresom od 29. prosinca 2020., za koju se nadamo da će biti sanirana u što skorijem roku. Nažalost uz sve

probleme i most za ulazak u Stari grad Ozalj je u sve lošijem stanju, te će uskoro biti problematičan za sve posjetitelje.

Jedan od većih problema koji se počinje svakim danom sve više isticati, je nedostatak prostora u muzejskim spremištima, odnosno Etno parku Ozalj, zbog čega zapravo muzej neće više moći skupljati novu građu, osobito veće predmete za etnografsku i kulturno-povijesnu zbirku.

Drugih većih problema u Zavičajnom muzeju Ozalj koji bi sprječavali njegov razvoj nema. Revitalizacija, opremanje i proširenje Etno parka su i dalje prioriteta kao i arheološka istraživanja s kojima smo započeli u 2019., jer jednostavno u Starom gradu Ozlju, ne možemo se iz navedenih razloga fokusirati niti na jedan značajniji projekt (npr. proširenje postava, muzejskih spremišta). Zbog sveukupne situacije i manjka posjetitelja radi COVID-19 pandemije Zavičajni muzej Ozalj uspio se fokusirati na inventarizaciju muzejske građe i reviziju i tako ih privesti kraju. Sređenost muzejske građe olakšat će nam njezinu daljnju uporabu za istraživanja, prezentaciju, pripremu izložbi bez obzira što su nam muzejska spremišta prenatrpana.

mag. philol. croat. et hist. Stjepan Bczjak, kustos
ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj

